

Alue-Integraattori

1/2002 27.2.

- tietoa aluekehityksestä
- information om regional utveckling

■ PÄÄKIRJOITUS		
Muuttuva aluepolitiikka	1	
■ EUROOPAN UNIONI		
Brysselin kuulumisia	2	
* Tavoiteohjelmat		
Tavoite 1 -seurantakomiteat	2	
Kokemuksia vuosineuvotteluista	3	
Ohjelmien arvioinneista	3	
* Yhteisöaloitteet ja pilotit		
Interreg III -ohjelmien tilannekatsaus	4	
Interregin verkottumistoimet	5	
Urban II -ohjelma	6	
Leader+ -tilanne	7	
* Komiteat ja kokoukset		
EAKR-komitea	7	
■ POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ- JA ALUEPOLITIikka		
NÄRP:n kuulumisia	8	
Kumppanuus, alueellinen kehittäminen ja institutionaalinen muutos pohjoismaissa	9	
Työnantajan sosiaaliturvamaksujen alueellinen porrastaminen	10	
■ MUU KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ		
OECD:n maaseututyöryhmän kokous	11	
■ KANSALLINEN ALUEPOLITIikka		
Työryhmän ehdotus alueiden kehittämislaiksi valmistunut	11	
Aluekeskusohjelman kuulumisia	13	
Julkaisuja	14	
Valtakunnalliset tavoitteet ohjaamaan alueidenkäyttöä	14	
Saaristo-ohjelma	15	
Kulttuuriteemaryhmä perustettu	15	
■ MUUT ASIAT		
Uusi linkkilista	17	
VTT: Rakennerahastot alueiden innovaatiotoiminnan katalyyttina	17	
■ SVENSK RESUMÉ	18	

PÄÄKIRJOITUS

Muuttuva aluepolitiikka

Aluekehityslain uudistamista valmistellut työryhmä luovutti ehdotuksensa uudeksi aluekehityslainiksi ministeri **Korhoselle** 12. helmikuuta (ks. artikkeli s. 11). Se herätti paljon keskustelua jo valmisteluvaiheessaan. Kun hallitus antaa esityksensä maaliskuun lopulla eduskuntaan, keskustelu varmasti monipuolistuu. Voimaan tullessaan laki muuttaa voimakkaasti aluekehittämisen hallintoa, menettelyjä ja sisältöä. Haikailu vanhan aluepolitiikan puolesta nousevat myös esiin.

Mitä vanha aluepolitiikka sitten on? Tähän ei ole yksiselitteistä vastausta, koska Suomen aluepolitiikkaa on kehitetty ja muutettu perusteiltaan paljon jo koko 1990-luvun ajan. Tämä on nähty Suomen ulkopuolellakin. Niinpä aluepolitiikan tutkijoiden ja tekijöiden keskuudessa muissa Pohjoismaissa uuden suomalaisen aluepolitiikan syntyä on seurattu mielenkiinnolla. Näkökulmaa suomalaiseen aluepolitiikkaan avaa pääkirjoitus Nordregion aikakauslehdessä (Journal of Nordregio, No 4 December 2001) otsikolla ”Katse Suomeen”.

Suomessa aluepolitiikkaa on kehitetty aluenäkökulmalla varustettuun laajan kehittämispolitiikan suuntaan. Tämä ajatus sisältyy jo tällä hetkellä voimassa olevaan aluekehityslakiin, jossa aluekehittämisen kohteena on koko maa. Tästä voidaan johtaa

myös tarve erilaistavaan aluepolitiikkaan, koska erilaiset alueet maan sisällä tarvitsevat erilaisia välineitä ja toimenpidepaketteja ongelmiansa ratkaisuun sekä vahvuksiensa kehittämiseen.

Meillä hahmotetaan mielenkiintoisella tavalla sektoripolitiikan alueelliset vaikutukset ja rajoitteet. Kehittäminen ei perustu ensisijaisesti tukiin, vaan panostuksiin sellaisiin tekijöihin, joilla luodaan pohjaa ja vahvuuksia vastata tulevaisuuden haasteisiin. Monissa aluepolitiikkaa koskevissa tutkimuksissa on yhdeksi keskeiseksi tulokseksi saatu se, että aluepolitiikalla ei voida estää rakennemuutosta ja että aluepolitiikka on tehokkainta silloin, kun siinä tunnustetaan rakennemuutosta eteenpäin vievät ja uutta luovat tekijät.

Suomessa työ tapahtuu ohjelmilla, joiden avulla etsitään toimijat, ympäristöt ja instituutiot, joilta löytyy potentiaalia viedä maan alueellista kehitystä eteenpäin. Prosessiin on liitetty julkisen kulutuksen aikaisempaa tavoitteellisempi suuntaaminen, osaamiskeskusten tunnistaminen ja synnyttäminen ja ennen kaikkea korkeakoulujen, elinkeinoelämän ja julkisten yksiköiden välinen yhteistyö. Osaaminen ja yhteistyö eri muodoissaan on nähty olennaiseksi aluekehittämisen kannalta. Näin vastataan verkostotalouden haasteisiin.

Aluepolitiikkamme uutena mielenkiintoisena avauksena pidetään haluamme käyttää kaupunkipolitiikkaa ja -verkkoa maan sisäisen kaupunkiseutujen välisen työnjaon kehittämisen ja asemoinnin välineenä. Aluekeskusohjelmalla, kansallisella suurkaupunkipolitiikalla ja tulevalle laajalle Helsingin metropolialuetta koskevalla politiikalla pyritään säilyttämään ja vahvistamaan tasapainoista aluerakennetta. Ulkopuolisten näkökulmasta aluepolitiikkamme voi näyttää monimutkaiselta ja vaikealta hahmottaa. Tätä mieltä ovat useat suomalaisetkin. Kiinnostavinta tavassamme toimia on pyrkimys luoda toisiaan täydentäviä ohjelmia ja vahvistaa eri tyyppisiä yhteistyöverkostoja. Näin luodaan uudenlaisia välineitä ja yhteistyömalleja ja saadaan aluekehittämiseen mukaan ne toimijat, jotka ovat avainasemassa aluekehityksen kannalta. Suomen aluepolitiikan uudelleenmuotoilu nähdään laajemmin jännittävänä pyrkimyksenä synnyttää uusia muotoja ja uutta sisältöä aluepolitiikkaan.

Uusi avaus aluepolitiikkamme muotoiluun on sisäasiainministeriön johdon päätös asemoida aluepolitiikka uudella tavalla valtionhallinnossa ja erityisesti ministeriön sisällä. Pääosa nykyistä hallinto-osastoa ja aluekehitysosasto yhdistetään 1. kesäkuuta 2002 alkaen. Työ uuden osaston perustamiseksi on käynnissä.

Veijo Kavonius

Sisäasiainministeriö
Inrikesministeriet

Aluekehitysosasto
Avdelningen för regional utveckling

EUROOPAN UNIONI

Brysselin terveisiä

Alue- ja rakennepoliitikan puolella alkaa taas tapahtua. Laajentumisneuvottelut ovat loppusuoralla ja uuden rakennerahastokauden vuosien 2007–2013 valmistelut ovat käynnissä. Laajentumisneuvottelujen loppusuora ei ole helppoa alamäkeä vaan poliittisesti vaikeimmat kysymykset ovat vielä edessä. Komissio julkisti laajentumista koskevan rahoituskehysten vuosille 2004–2006. Ratkaisu perustuu voimassa oleviin säännöksiin ja Berliinissä hyväksytyyn Agenda 2000 -ratkaisuun, jossa sovittiin EU:n rahoituksesta vuoteen 2006 asti.

Rahoituskehysten menot kohdistuvat rakennepoliittikkaan, maatalouteen, sisäisiin poliittikkoihin, kuten esim. ydinturvallisuuteen ja hallintoon. Ilahduttavaa on mm. Liettuan Ignalinan ydinvoimalan saama huomattava rahoitus. Komission tarjous painottuu alue- ja rakennepoliittisiin toimenpiteisiin. Rakennepoliittisen rahoituksen osuus on peräti kolme neljäsosaa laajentumisen menoista vuosina 2004–2006. Komission esitys ei ennakoit tulevaa rakennepoliittista ratkaisua vuoden 2006 jälkeen.

Vaikuttaa siltä, että komission tarjous on realistinen, kuten pääjohtaja **Landaburu** esitystään kuvaili. Hakijamaiden ja jäsenmaiden ensireaktiot ovat siinä määrin vastakkaisia, että liikkumattila suuntaan tai toiseen on erittäin vähäinen. Jäsenmaiden vaikea taloustilanne supistaa entisestään liikkumattilaa uusia menoja kohtaan. Komission esitystä voidaan pitää hyvänä pohjana jatkokeskusteluille.

Komissio käy helmikuun aikana keskusteluja hakijamaiden kanssa ja tuo sen jälkeen alue- ja rakennepoliittikkaa koskevat maakohtaiset kantaluonnokset neuvoston laajentumistyöryhmään. Tämän jälkeen alkaa jäsenyysneuvottelujen viimeinen vaihe. Alue- ja rakennepoliittikkaa, maataloutta ja budjettia koskevat neuvottelut on tarkoitus saada päätökseen vielä tämän vuoden aikana, jotta laajentuminen voisi toteutua vuoden 2004 alusta.

Komissio julkaisi koheesioraportin täydennysosan ja EUROSTAT antoi julkisuuteen Unionin ja hakijamaiden alueittaiset BKT-tiedot. Tämä aineisto sisältää aluepolitiikan valmistelun kannalta tärkeää tietoa. Nyt on

muodostettavissa koko Euroopan aluepoliittinen kokonaiskuva. Vuoden 1999 BKT-tietojen mukaan EU/15 vertailussa Itä-Suomen BKT on 74% unionin keskiarvosta. Sen sijaan EU/25 alueittainen BKT-vertailu antaa erilaisen kuvan. EU:n BKT:n keskiarvo laskee 13 %, mikä tarkoittaa sitä, että useat tavoite 1 -alueista tulevat ylittämään 75%:n rajan. Uuden Unionin (EU/25) aluepolitiikan painopiste siirtyy siten etelästä itään. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että Etelä-Euroopan tai Suomen rakennerahastojen rahoitus loppuisi. Laajentuminen ei lisää tai vähennä Suomen aluepolitiikan tarvetta.

Suomessa alueellinen tasapaino on viime vuosina voimakkaasti järkkynyt. Muuttoliike etelän keskuksiin on edelleen poikkeuksellisen voimakasta. Tarvitsemme entistä kipeämmin vahvaa kansallista aluepolitiikkaa ja sitä täydentävää EU:n alue- ja rakennepoliittikkaa. Tulevassa rakennerahastouudistuksessa, joka toteutetaan todennäköisesti 25 jäsenmaan yksimielisellä myötävaikutuksella on löydettävä malli, joka turvaa alueelliset etumme. Tämän mallin rakentamiseen on nyt panostettava.

Paavo Pirttimäki

Tavoiteohjelmat

Itä- ja Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelmien seurantakomiteat koolla

Tavoite 1 -ohjelmien seurantakomiteat kokoontuivat neljännen kerran 11.–12.12.2001 Rovaniemellä. Kokouksissa tarkasteltiin ohjelmien toteutumisen edistymistä, päätettiin vuoden 2002 teknisen avun jaosta sekä keskusteltiin vuoden 2002 aikana käynnistettävien ohjelmien väliarviointien tavoitteista ja periaatteista. Seurantakomiteoissa todettiin ohjelman toteutuksen etenevän pääosin suunnitellulla tavalla, vaikka pisin keskustelu käytiinkin sihteeristöjen valmistelemista esityksestä ohjelmien rahoituskehysten muuttamiseksi. Seurantakomiteoissa todettiin kiinnostuksen ohjelmia kohtaan olevan suurta, sillä hankehakemuksia on saa-

punut runsaasti. Tilannetta vahvistaa sisäasiainministeriön teettämä tutkimus, jonka mukaan tietoisuus EU:n osuudesta Suomen alueellisessa kehittämisessä on lisääntynyt eniten Pohjois- ja Itä-Suomen tavoite 1-alueilla.

Yhteisessä kokousosuudessa ensimmäisen kokouspäivän iltana tutustuttiin Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelman kautta rahoitetun paikallisen toimintaryhmän Outokaira tuottamhan ry:n toimintaan ja käytiin protokollan mukaisella VALTIOvierailulla Kampsunherran valtakunnassa. Uskallankin todeta, vaikkei kumpikaan seurantakomitea asiaa sen kummemmin käsitellyt, että valtio-

vierailu oli kaikkien mielestä ikimuis-toinen kokemus. Mieleenpainuvinta allekirjoittaneen mielestä olivat tiukat rajamuodollisuudet (valtakuntaan kun ei pääse ilman passia ja perusteellista ruumiintarkastusta), shamaanikaste, terveysnektari, poronkärstys ja erityisesti Lapin saogat, joiden kääntäminen englanniksi DG Agrin yksikön päällikölle **Jean-Francois Hulot'**lle osoittautui mahdottomaksi.

Seuraavan kerran tavoite 1 -ohjelmien seurantakomiteat kokoontuvat 11.–13. kesäkuuta Pohjois-Savossa, Kuopiossa.

Pirkko Silvola

Kokemuksia ensimmäisestä tavoite 1 ja 2 -ohjelmien vuosikokouksesta

Vuosikokous perustuu rakennerahastojen yleisasetukseen (1260/99 artikla 34(2)), jossa todetaan vuosikokouksen osalta, että niissä komissio ja hallintoviranomainen tarkastelevat kerran vuodessa edellisen vuoden pääasiallisia tuloksia. Tavoite 1 ja 2 -ohjelmien ensimmäinen vuosikokous pidettiin 23.11.2001 Brysselissä DG Region kokoustiloissa. Suomes- ta paikalla olivat sisäasiainministeriön edustajina **Veijo Kavonius**, **Kaisa-Leena Lintilä**, **Pekka Urjanheimo**, **Pasi Rantahalvari** ja **Pirkko Silvola** sekä rakennerahastoministeriöiden edustajina **Sirpa Karjalainen** (MMM) ja **Aila Rynänen** (TM). Puheenjohtajana toimi DG Region Suomen, Ruotsin ja Tanskan yksikön päällikkö **German Granda**. Kokouksessa keskusteltiin englanniksi, mutta jatkossa kokoukset tul-

laan käymään suomeksi.

Kävi ilmi, että yleisasetuksen ao. artiklasta helposti saatava vaikutelma vuosikokouksesta virallisena ja muodollisena kokouksena ei pitänyt paikkaansa. Kuvailisin mieluummin vuosikokousta vuosittaiseksi keskustelutilaisuudeksi ja tietojenvaihtoforumiksi, missä yhdessä pyritään löytämään keinoja syventää ja tehostaa ohjelmien toteutumista. Yleisasetuksessa todetaan kokouksen perustaksi edellisen vuoden vuosiraportti, jonka pohjalta keskustellaan asioiden valmistelutavoista ja -aikatauluista sekä tarpeista ja mahdollisuuksista lisätä komission osallistumista.

Kokouksessa keskusteltiin komission uudesta neuvoa-antavasta roolista seurantakomiteoissa ja kokousten yleisestä kulusta sekä ohjelman toteutusympäristön muutoksista.

E erityisen kiinnostuneita komission edustajat olivat ohjelmien tulosten seurannasta, sekä siitä täytyvätkö ohjelmista käydyissä neuvotteluissa sovitut seurantatietojen saatavuutta koskevat määräajat. Lisäksi keskusteltiin vuoden 2002 aikana käynnistettävien ohjelmien väliarviointien valmistelusta.

Vuoden 2001 tapahtumista olivat esillä komission Suomeen tekemien kahden järjestelmätarkastuksen havainnot sekä ensimmäisten maksupyyntöjen käsittely. Komission edustajat kertoivat EU:n laajentumiseen liittyvästä valmistelusta ja siihen liittyen toukokuussa 2002 järjestettävästä seminaarista.

Pirkko Silvola

Viime kauden 1-, 2- ja 6-tavoitteiden loppuarvioinnit tekeillä

Komission aluekehityksen pääosasto on käynnistänyt kauden 1994–1999 tavoite 1, 2 ja 6 -ohjelmien loppuarvioinnit. Arvioinnit tehdään tavoitteittain koko EU-alueen osalta. Suomessa arvioinnit koskevat vuosina 1995–1999 toteutettuja ohjelmia 2 ja 6.

Sopimus tavoitteen 2 arvioinnista allekirjoitettiin viime vuoden lopussa. Tavoitetta 6 koskeva sopimus, joka kattaa Ruotsissa ja Suomessa sovellettavat 6-ohjelmat, solmitta- neen maaliskuussa.

Kaikissa arvioinneissa on tavoitteena selvittää ohjelmien vaikutukset, arvioida ohjelmien toimivuutta ja tehokkuutta sekä tunnistaa niillä saatu lisäarvo EU:n tasolla. Lisäksi arvioinnissa tulee ottaa huomioon tulosten hyödyntäminen nykyisen ohjelma- kauden toteutuksessa sekä vuoden 2006 jälkeisen ajan rakennerahasto- toimien suunnittelussa.

Marja Taskinen

Tavoite 1 ja 2 -ohjelmien väliarvioinnit käynnistetään

Sisäasiainministeriö pyytää tarjouksia kauden 2000–2006 EU-osa- rahoitteisten alueellisten tavoite 1 ja 2 -ohjelmien väliarvioinneista.

Arvioitavat ohjelmat ovat:

- **Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelma**
- **Itä-Suomen tavoite 1 -ohjelma**
- **Etelä-Suomen tavoite 2 -ohjelma**
- **Länsi-Suomen tavoite 2 -ohjelma**

Kukin ohjelma arvioidaan omana kokonaisuutenaan. Tarjous voi- daan tehdä yhden tai useamman ohjelman arvioinnista.

Arvioinnissa tarkastellaan ohjelmien ensimmäisten vuosien tulok- sia ja niiden vaikuttavuutta sekä ohjelmille asetettujen tavoitteiden toteutumista. Lisäksi arvioidaan varojen käyttöä sekä hallinnointia. Tavoitteena on parantaa ohjelmatyön laatua ja tunnistaa ohjelma- työssä tarvittavat muutokset. Arviointi toteutetaan 1.4.2002– 15.12.2003. Tarjoukset pyydetään jättämään viimeistään 11.3.2002 klo 16.00 mennessä sisäasiainministeriön kirjaamoon.

Tarjousasiakirjat, arvioitavat ohjelma-asiakirjat ja niiden täydennys- osat ovat sisäasiainministeriön kotisivuilla osoitteessa <http://www.intermin.fi/alue/eu/index.html>.

Yhteisöaloitteet ja pilotit

Suomen kaikki Interreg III -ohjelmat hyväksytyt – toteuttaminen käynnistynyt rivakasti

Lupaustensa mukaan Euroopan komissio kiristi Interreg III -ohjelmien hyväksymistä viime vuoden loppua kohden ja hyväksyi vuoden loppuun mennessä suurimman osan yhteensä seitsemästäkymmenestä jätettyä ohjelmasta, ml. kaikki ne ohjelmat joissa Suomi on mukana. Marras-joulukuussa komissio hyväksyi seuraavat ”suomalaiset” ohjelmat: Interreg IIIA Karjala (26.11.), Interreg IIIA Etelä-Suomen rannikkoseutu (26.11.), Interreg IIIA Pohjoinen (13.12.), Interreg IIIB Pohjoinen Periferia (14.12.), Interreg IIIA Kaakkois-Suomi (27.12.) ja Interreg

IIIC Pohjoinen vyöhyke (31.12.). Aiemmin komissio oli jo hyväksynyt Interreg IIIA Merenkurkku-MittSkandia -ohjelman (21.3.), Interreg IIIA Saaristo -ohjelman (3.4.) ja Interreg IIIB Itämeri -ohjelman (14.9.).

Kaikki ohjelmat Interreg IIIC Pohjoinen vyöhyke -ohjelmaa lukuun ottamatta ovat myös pitäneet ensimmäiset seurantakomiteakokouksensa, joissa on mm. hyväksytty ohjelmien täydennysosat, ja tehneet ensimmäiset hankepäätöksensä. Seuraavassa yleiskatsaus ohjelmien toteuttamistilanteeseen:

Interreg IIIA Saaristo -ohjelman seurantakomitea on pitänyt yhden kokouksen (18.4.2001). Täydennysosa on hyväksytty ja komissio on antanut siitä palautteen. Seuraava seurantakomiteakokous pidetään 5.6.2002. Ohjelmassa on jatkuva haku (noin 4 deadlinea vuodessa). Helmikuun puoliväliin mennessä oli hyväksytty 11 hanketta. Seuraava deadline on 28.2.2002. Tietoa ohjelmasta ja sen toteuttamisesta löytyy ohjelman kotisivuilta: www.skar-garden.com.

Interreg IIIA Merenkurkku-MittSkandia -ohjelman seurantakomitea on pitänyt kaksi kokousta (17.4., 26.9.2001). Täydennysosa on hyväksytty ja komissio on antanut siitä palautteen. Seuraava seurantakomiteakokous pidetään 22.4.2002. Ohjelmassa on jatkuva haku (noin 4 deadlinea vuodessa). Helmikuun puoliväliin mennessä oli hyväksytty 27 hanketta. Seuraava deadline on 2.4.2002. Tietoja ohjelmasta ja sen toteuttamisesta löytyy ohjelman kotisivuilta: www.kvarkenmittskandia.nu

Interreg IIIA Pohjoinen -ohjelman seurantakomitea on pitänyt yhden kokouksen (11.12.2001), jossa mm. hyväksyttiin ohjelman täydennysosa. Seurantakomitean seuraava kokous pidetään 29.5.2002. Ohjelmassa on kolme osaojelmaa – Pohjoiskalotti, Kolarctic ja Sápmi – joita

toteutetaan itsenäisesti, mutta koodinoidusti. Osa-ohjelmissa on jatkuva haku (keskimäärin 2 deadlinea vuodessa). Helmikuun puoliväliin mennessä oli hyväksytty 16 hanketta (Pohjoiskalotti 7, Kolarctic 9). Seuraava deadline on 12.4.2002. Tietoja ohjelmasta ja sen toteuttamisesta löytyy seuraavilta kotisivuilta: www.lapinliitto.fi ja www.interregnordkalotten.nu.

Interreg IIIA Karjala -ohjelman seurantakomitea on pitänyt yhden kokouksen (30.11.2001), jossa mm. hyväksyttiin ohjelman täydennysosa. Seurantakomitean seuraava kokous pidetään 7.6.2002. Ohjelmassa on jatkuva haku (2 deadlinea vuodessa). Helmikuun puoliväliin mennessä oli hyväksytty 49 hanketta. Seuraava deadline on 15.3.2002. Tietoja ohjelmasta ja sen toteuttamisesta löytyy ohjelman kotisivuilta: www.karjala-interreg.com.

Interreg IIIA Kaakkois-Suomi -ohjelman seurantakomitea on pitänyt yhden kokouksen (10.12.2001), jossa mm. hyväksyttiin ohjelman täydennysosa. Seurantakomitean seuraava kokous pidetään 6.6.2002. Ohjelmassa on jatkuva haku (2 deadlinea vuodessa). Helmikuun puoliväliin mennessä oli hyväksytty 5 hanketta. Seuraava deadline on 2.4.2002. Tietoja ohjelmasta ja sen toteuttamisesta löytyy ohjelman kotisivuilta: www.kaakkoissuomen-interreg.fi.

Interreg IIIA Etelä-Suomen rannikkoseutu -ohjelman seurantakomitea on pitänyt yhden kokouksen (29.11.2001), jossa mm. hyväksyttiin ohjelman täydennysosa. Seurantakomitean seuraava kokous pidetään 4.6.2002. Ohjelmassa on jatkuva haku (2 deadlinea vuodessa). Helmikuun puoliväliin mennessä oli hyväksytty 36 hanketta. Seuraava deadline on 28.2.2002. Tietoja ohjelmasta ja sen toteuttamisesta löytyy ohjelman kotisivuilta: www.varsinais-suomi.fi/etela-suomi_interreg/.

EU-hankkeissa panostetaan tiedotukseen

Hankkeiden toteuttajille on laadittu tiedotusohje EU-ohjelmien viestintäryhmän toimesta. Ohjeessa korostetaan tiedottamisen merkitystä sekä hankkeen toteuttamisen ja onnistumisen kannalta että EU-rahoituksen avoimuuden ja näkyvyyden kannalta. Aktiivinen tiedottaminen tukee hankkeen toteutusta ja tekee hankkeet ja ohjelmat tutuiksi suurelle yleisölle.

Ohjeen keskeisenä periaatteena on se, että kaikessa viestinnässä tuodaan selkeästi esille, mihin ohjelmaan hanke kuuluu ja kerrotaan EU:n ja kansallisten rahoittajien osallistumisesta hankkeen rahoitukseen. Ohje antaa tietoa myös tiedottamisesta käytettävistä graafisista tunnuksista.

Tiedotusohje EU-hankkeiden toteuttajille on julkaistu internetissä osoitteessa www.intermin.fi/alue/eu/tukimateriaali.html. Se on sellaisenaan valmis käytettäväksi hankepäätösten liitteenä.

Marja Taskinen

Interreg IIIB Itämeri -ohjelman seurantakomitea on pitänyt kaksi kokousta (25.9.2001 ja 4.12.2001). Ohjelman täydennysosa on hyväksytty ja jätetty komissiolle. Seuraava seurantakomiteakokous pidetään 14.6.2002. Ohjelmassa noudatetaan hakukierrosmenettelyä (keskimäärin 2 hakukierrosta vuodessa). Ensimmäinen haku järjestettiin syksyllä 2001. Saaduista 39 hakemuksesta hyväksyttiin 6. Vuoden 2002 ensimmäinen haku on avattu ja suljetaan 28.3.2002. Suomalaiset projektipartnerit voivat hakea valtion vastinrahoitusta erältä ministeriöltä. Tätä koskeva hakemus on jätettävä ao. ministeriölle 6.3.2002 mennessä. Lisätietoja ohjelman kansallisen työryhmän sihteeriltä Matti Lipsaselta (Matti.Lipsanen@Hameenliitto.fi). Itämeren ohjelmassa on otettu käyttöön ns. siemenraha (seed money) projektihakemusten valmistelua varten. Sitä koskeva ensimmäinen hakukierros suljetaan 4.3.2002. Lisää tietoja em. hakukierroksista sekä ohjelmasta ja sen toteuttamisesta löytyy ohjelman kotisivuilta: www.spatial-baltic.net. Mainittakoon vielä, että ohjelman sihteeristöön ollaan palkkaamassa uutta työkijää Suomesta. Haku-aika päättyi 21.2.2002 ja hakemuksia saatiin 58. Valinta tehdään maaliskuun alussa.

Interreg IIIB Pohjoinen Periferia -ohjelman seurantakomitea on pitänyt yhden kokouksen (17.-18.1.2002), jossa mm. hyväksyttiin ohjelman täydennysosa. Seuraava seurantakomiteakokous pidetään 16.-17.6.2002. Ohjelmassa noudatetaan hakukierrosmenettelyä (keskimäärin 2 hakukierrosta vuodessa). Ensimmäinen haku järjestettiin syksyllä 2001. Saaduista 11 hakemuksesta hyväksyttiin 2. Vuoden 2002 ensimmäinen haku on avattu ja suljetaan 22.3.2002. Suomalaiset projektipartnerit voivat hakea valtion vastinrahoitusta erältä ministeriöltä. Tätä koskeva hakemus on jätettävä ao. ministeriölle 6.3.2002 mennessä. Lisätietoja ohjelman kansallisen työryhmän sihteeriltä Jouko Jamalta (jouko.jama@lapinliitto.fi). Pohjoisen Periferian ohjelmassa otetaan piakkoin käyttöön kahdentyyppisiä valmisteluhankkeita (Micro Projects, Preparatory Projects) projektihakemusten valmistelua varten. Niiden haku on tarkoitus käynnistää 28.2.-1.3.2002 Rovaniemellä pidettävän partenariaatti-tilaisuuden yhteydessä.

Lisää tietoja ohjelmasta ja sen toteuttamisesta löytyy ohjelman kotisivuilta: www.northernperiphery.net.

Euroopan komissio hyväksyi **Interreg IIIC Pohjoisvyöhykkeen (North Zone)** -ohjelman 31.12.2001. Valtioneuvosto päätti 8.11.2001, että Suomi osallistuu Interreg III C pohjoisvyöhykkeen -ohjelmaan. Samanaikaisesti Pohjoisvyöhykkeen ohjelman kanssa komissio hyväksyi myös Itävyöhykkeen ohjelman. Muut kaksi ohjelmaa hyväksytään lähiaikoina. Interreg IIIC -ohjelmat ovat alue- ja muiden julkisten viranomaisten työkaluja alueiden välisen yhteistyön kehittämisessä. Niillä tehostetaan muista EU-ohjelmista saatujen kokemusten ja hyväksi todettujen käytäntöjen vaihtoa.

Maakuntien liitoille ja muille asiasta kiinnostuneille tahoille järjestettiin Suomen Kuntaliiton ja sisäasiainministeriön toimesta tiedotustilaisuus 11.2.2002, jossa selostettiin ohjelman sisältöä ja keskusteltiin sen mahdollisista toimintamalleista.

Alue- ja rakennepolitiikan jaosto päätti 6.2.2002, että Interreg III C North Zone -ohjelman seurantakomiteassa Suomea edustavat tahot ovat sisäasiainministeriö ja Suomen Kuntaliitto. Ohjelman seuraava (toistaiseksi epävirallinen) seurantakomitean kokous järjestetään 25.2.2002 Kööpenhaminassa. Seurantakomitea toimii myös ohjelman hallintokomiteana. Seurantakomitealla tulee ole-

maan jäseninään rajoitettu määrä sekä kansallisen että alueellisen tason edustajia kaikista ohjelmaan osallistuvista maista ohjelman tehokkuuden ja laajan edustavuuden takaamiseksi. Komitean jäsenet edustavat ohjelmaan osallistuvien maiden EU/aluekehitysrahaston/Interreg-ohjelman kansallista vastuutahoa ja aluetasoa. Lisäksi Ahvenanmaan maakunta nimeää edustajansa seurantakomiteaan. Maiden delegaatioilla on vain yksi ääni. Komitean puheenjohtajuus ja varapuheenjohtajuus ovat määräaikaista ja heidät valitaan jäsenmaiden edustajista, jotka vastaavat ohjelman kansallisesta hallinnosta. Puheenjohtajien kausista ja rotaatioperiaatteesta päätetään seurantakomitean työjärjestyksen yhteydessä.

Kööpenhaminan kokouksessa käsitellään seurantakomitean perustamiseen ja ensimmäiseen hakuun liittyviä asioita. Ohjelman täydennysosaa käsiteltiin ensimmäisen kerran 7.2.2002 ja seuraavaan kokoukseen jäi lähinnä vain projektien valintakriteereiden uudelleen tarkinta. Tällä hetkellä arvioidaan ensimmäisen projektin pantavan auki aikaisintaan elokuussa.

Lisää tietoja ohjelmasta ja Interreg IIIC:n käynnistysvalmisteluista löytyy ohjelman kotisivuilta: www.spatial-baltic.net/interregIIIC/iic.html.

Harry Ekestam & Ulla Blomberg

Interregin ”verkottumistoimet”

Interreg III -suuntaviivojen (kohta 53) mukaan ”Kokemusten ja hyvien toimintatapojen vaihtamisen lisäämiseksi erityisesti sellaisten verkottumistoimien avulla, jotka liittyvät Interreg III -aloitteen ohjelmalohkoihin A, B ja C, käytetään enintään 47 miljoonaa euroa”. Indeksoitu summa on 50 miljoonaa euroa ja se on jaettu seuraavasti: ESPON 6 miljoonaa euroa, Interact 29 miljoonaa euroa (sisältää myös ns. pre-Interact rahoituksen) ja Interreg IIIC lisärahoitus (raja-alueita varten) 15 miljoonaa euroa.

ESPON (European Spatial Planning Observatory Network) **2006**

-ohjelma on eurooppalaista alue-suunnittelu- ja aluekehitysyhteistyötä palveleva tutkimusohjelma, johon eurooppalaiset tutkimuslaitokset osallistuvat. Yhteisen tutkimustoiminnan on määrä palvella syvenevää ja hakijamaihien laajenevaa aluesuunnittelu- ja aluekehitysyhteistyötä sekä seuraavan rakennerahasto-ohjelmakauden valmistelua. Yhteistyöhön voivat osallistua myös hakijamaat sekä Norja ja Sveitsi. Ohjelmaesitys on laadittu 15 jäsenmaan yhteistyönä Luxemburgin koordinoimana ja se hyväksyttäneen helmi-maaliskuussa

Komissio hyväksyi Suomen Urban II -yhteisöaloiteohjelman

Euroopan komissio hyväksyi Suomen Urban II -yhteisöaloiteohjelman 3.12.2001. Esitys jätettiin komissiolle marraskuussa 2000. Ohjelmaa toteutetaan pääkaupunkiseudun itäosassa. Ydinaluetta ovat 1960- ja 1970-luvun lähiöt Myllypuro ja Kontula Helsingissä, Länsimäki ja Hakunila Vantaalla, sekä näihin tukeutuvat uudehkot kaupunginosat kuten Vesala ja Kivikko. Ohjelma-alueella on 45 000 asukasta (30 000 Helsingissä ja 15 000 Vantaalla).

Elinvoimaiset itäiset lähiöt tasapainoisella pääkaupunkiseudulla

Tavoitteena on lisätä alueen elinvoimaisuutta ja tasapainottaa pääkaupunkiseudun kehitystä. Alueen vahvuksien tukemisen lisäksi myös ennalta ehkäistään ja korjataan ongelmia. Ohjelma koostuu kahdesta toimintalinjasta ja teknisestä tuesta. Yritystoiminnan ja työllisyyden kehittämisen toimintalinjassa parannetaan yritystoiminnan toimintaedellytyksiä ja edistetään työttömien työllistämistä

ja työllistävyyttä. Asukkaiden omaisuuden tukemisen ja syrjäytymisen torjumisen toimintalinjassa kannustetaan asukkaita osallistumaan ympäristön laadun parantamiseen ja tietoyhteiskunnan arjen sovellutusten omaksumiseen ja kehittämiseen. Ohjelma-asiakirjaa täydentää seurantakomitean hyväksymä täydennysosa, jossa sovitaan tarkemmin minkälaisia hankkeita ohjelmasta rahoitetaan.

Monipuolisella hankevalikoimalla ja alhaalta-ylös lähestymistavalla lisätään osallisuutta ja kumppanuutta alueen kehittämisessä. Ohjelmaa rahoittavat kaupungit, valtio ja muut toimijat. Kun eri toimijoiden hankkeet tukevat toisiaan, saadaan tehokkaammin tuloksia kuin toimimalla yksin. Yhteenlaskettu rahoitus on 22,5 miljoonaa euroa. Euroopan komission osuus on 5,3 miljoonaa euroa, valtion 6,7 ja kaupunkien 8,3. Yksityisen rahoituksen osuudeksi arvioidaan 2,2 miljoonaa euroa. Ohjelmaa toteuttavat kaupungit vastaavat siitä, että 45 000 asukkaan ohjelma-alueella vähimmäistuki 500 euroa/asukas toteutuu.

”Hajautetun hallinnon” periaate

Urbanin hallinnossa toimeenpano hoidetaan pääasiallisesti paikallisella. EU-rahoitus maksetaan komissiosta suoraan hallinto- ja maksuviranomaisena toimivalle Helsingin kaupungin kunnalliselle toimielimelle, johon Vantaa nimeää omat edustajansa. Jäsenvaltion tehtävistä vastaa sisäasiainministeriö. Valtioneuvoston 17.10.2001 asettamalla seurantakomitealla on yleisvastuu ohjelman toteuttamisesta.

Sisäasiainministeriö asetti 5.12.2001 hallintokomitean, joka vastaa yksittäisten hankkeiden valinnasta ja rahoitusosuuksien yhteensovituksista. Hallintokomitea julistaa kahdesti vuodessa hakukilpailun. Ensimmäinen hakukierros päättyi viime vuoden lopussa. Ohjelman tarpeesta kertoo se, että hankehakemuksia tuli 71. Ensimmäisiä hankepäätöksiä ollaan parhaillaan tekemässä.

Ulla Blomberg & Mika Honkanen

2002. Ohjelman yhteinen sihteeristö (koordinaatioyksikkö) tulee toimimaan Luxemburgissa ja sen johtajaksi on valittu tanskalainen **Peter Mehlbye**. Ohjelman seurantakomiteassa Suomella tulee olemaan kaksi edustajaa (SM ja YM).

Interact-ohjelma on Interreg-ohjelmien koordinoitua ja kokemusten-vaihtoa tukeva ohjelma. Ohjelmaesityksen valmistelu käynnistyi syksyllä 2001. Valmistelu tapahtuu 15 jäsenmaan yhteistyönä Itävallan koordinoimana. Suomesta valmisteluun osallistuu **Harry Ekestam** sisäasiainministeriöstä. Ohjelmaesitys valmistunee toukokuun alkuun mennessä ja voitaneen jättää komissiolle kesän alkupuolella. Alustavien suunnitelmien mukaan ohjelmalla on tarkoitus tukea sekä Interreg-ohjelmien hallintoa ja toteuttamista (ml. Interreg IIIC -ohjelmien koordinointi),

että laajemmin Interreg-toiminnan kehittämistä. Ensin mainittua toimintaa tullaan toteuttamaan etukäteen valittavien ”focal pointien” kautta, joita ensi sijassa tulevat olemaan Interreg-ohjelmien hallinnossa mukana olevat tahot. Jälkimmäistä toimintaa varten tullaan järjestämään avoimia hakuja. EU:n raja-alueet hakijamaihin (ml. Etelä-Suomi) tulevat muodostamaan oman painopisteen, jota varten on osoitettu korvamerkitettyjä varoja. Interact-ohjelman käynnistymisen viivästyisestä johtuen komissio on osoittanut erillisen rahoituspotin vuosina 2001–2002 toteutettavia Interreg IIIC -koordinoitavien varten (ns. pre-Interact rahoitus). Vuodesta 2003 nämä koordinoitavien tullaan rahoittamaan Interact-ohjelmasta.

Harry Ekestam

**EU-asiaa
myös sivulla 17:**

VTT:n tutkimus

**”Rakennerahastot
alueiden innovaatio-
toiminnan
katalyyttinä”**

Kannattaa tutustua!

LEADER+ -ohjelman eteneminen

Suomen LEADER+ -ohjelman toimeenpano on lähtenyt melko hyvin liikkeelle. Ohjelma hyväksyttiin komissiossa 22.3.2001 EU-maista ensimmäisenä. Ohjelmaa toteuttamaan valittiin 25 paikallista LEADER+ -toimintaryhmää 19.4.2001. Kaikkia EU-maiden 73 LEADER+ -ohjelmasta ei oltu hyväksytty vielä vuoden 2001 lopussa, eikä näin ollen suurta osaa Euroopan LEADER+ -ryhmistäkään ole vielä valittu.

Tällä ohjelmakaudella jokainen LEADER+ -ryhmä on ottanut alueelleen laatimansa kehittämissuunnitelman perustaksi yhden tai kaksi teemaa. Teemoja ovat uuden tietotaidon ja teknologian hyödyntäminen, elämän laadun parantaminen, paikallisten tuotteiden jalostus, luonnon ja kulttuuristen voimavarojen hyödyntäminen, maaseudulta kaupunkiin suuntautuvan muuttoliikkeen hidastaminen sekä maaseudun ja kaupunkien vuorovaikutuksen edistäminen. Teemojen avulla halutaan parantaa paikallisten toimintaryhmien kehittämissuunnitelmien ja toiminnan suun-

nitelmällisyyttä sekä keskittyä kunkin alueen vahvuuksiin. LEADER+ -ohjelmasta rahoitettavien hankkeiden painopisteitä ovat lisäksi mm. paikallislähtöisyys, pilottiluonteisuus, elinkeinollisuus ja yhteistyö.

Suomessa LEADER+ -ohjelman hankepäätöksiä on tehty lokakuun 2001 alusta lähtien. Vuoden 2001 lopussa myönteisen päätöksen oli saanut yhteensä 288 LEADER+ -hanketta. Vuoden 2001 varoista sidottiin kolmessa kuukaudessa hieman yli puolet eli 4,516 miljoonaa euroa EMOTR:n rahoitusta ja 4,661 miljoonaa euroa kansallista julkista rahoitusta. Tämän lisäksi useita kymmeniä hankkeita oli vireillä. Edellisen ohjelmakauden sulkeminen hidasti jonkin verran päätöksentekoa loppuvuodesta.

Maa- ja metsätalousministeriö ja TE-keskukset ovat järjestäneet LEADER+ -ryhmille useita koulutustilaisuuksia ohjelman toimeenpanosta ja muista ajankohtaisista asioista. Ryhmät puolestaan ovat tiedottaneet LEADER+ -ohjelmasta ja omista

kehittämissuunnitelmistaan toiminta-alueillaan sekä kouluttaneet hankkeiden toteuttajia.

Paikallisille toimintaryhmille tiedotus- ja koulutuspalveluja järjestävästä kansallisesta verkostoyksiköstä järjestettiin lokakuussa 2001 avoin tarjouskilpailu. Tarjouksia tuli määräraikaan mennessä kuusi. Asiaa käsitellyt työryhmä on esittänyt verkostoyksikön toteuttajaksi Suomen Kylätoiminta ry/ Svenska Studiecenralenin tarjousta. Tarjouskilpailu LEADER+ -ohjelman väliarvioinnista järjestetään kesällä 2002.

Vuoden 2002 aikana Suomen LEADER+ -ohjelman odotetaan lähtevän käyntiin täydellä teholla. Tällöin lähtenee käyntiin myös ohjelman kansainvälinen toiminta. Ensimmäiset kansainväliset yhteishankkeet muiden EU-maiden paikallisten toimintaryhmien kanssa aloitettaneen vuoden 2002 loppupuolella.

*Leena Anttila
MMM*

Komiteat ja kokoukset

Aluekehityksen ja alueellisen uudelleenjärjestelyn (EAKR) komitean työstä

Taustaa

Komiteaa kuullaan tai se toimii vaihtoehtoisesti neuvoo-antavana elimenä asioissa, jotka koskevat aluekehitysrahastoa tai joihin aluekehitysrahasto osallistuu. Komitea käsittelee siten hallinnollisia ja toimeenpanoon liittyviä kysymyksiä tavoitteiden 1 ja 2 sekä Interreg ja Urban -yhteisöaloitteiden osalta. DG Regio toimii sihteeristönä. Hallintokomitean alaisuudessa toimii erillinen aluesuunnittelu- ja kaupunkikomitea.

Kiireinen kevät

Komitean tämänhetkinen työ liittyy sekä edellisen ohjelmakauden sulkemisjärjestelyihin että uuden kauden toimeenpanoon liittyvien ongelmien

ratkaisemiseen. Näitä asioita käsiteltäessä viimeistään huomaa miten eri tahdissa maat etenevät, olivat sitten kyseessä vanhat tai uudet ohjelmat. Jäsenmaat eivät myöskään aina tunnu erottavan bilateraalisia ja yleiseen intressiin kuuluvia asioita, joten joskus keskustellaan myös asioista, jotka Suomen osalta on jo ratkaistu.

Ohjelmien sulkeminen vaatii tarkkuutta ja jo ohjelmien määrän takia aika suurta panosta kevään aikana. Komission odotukset järjestelyistä ja sulkemisraportin sisällöstä vaikuttavat ainakin tässä vaiheessa olevan korkeat. Tehtävänä on valmistella viimeistä maksuhakemusta ja arvioida kaikkia tarkastuksia, joita ao. ohjelmien aikana on suoritettu (kansalliset ja ulkopuoliset tarkastukset). Näitä on vertailtava keskenään ja analy-

soitava. Järjestelmä- ja muut virheet on myös määriteltävä. Raporttiin on lisäksi sisällytettävä kuvaus käytettyä metodologiasta ja eri työvaiheista.

Komissio tarkastaa raporttien paikkansapitävyyden mm. erityisellä tarkastuksen otantaohjelmalla sekä vertailemalla raportteja maksuhakemuksiin. Koska loppuraportti on avainasemassa loppumaksatuksen hyväksymisessä, suosituksena on, että jäsenvaltiot ja komissio käyvät bilateraalisia neuvotteluja mahdollisista ongelmista ennen kuin raportti jätetään. Sulkemisraportin viimeinen jättöpäivä on 30.6.2002. Muutamat maat ovat saaneet yleisasetuksen mahdollistamaa lisäaika ohjelmien sulkemisen. Mm. Englanti vedoten

Jatkuu sivulla 16

Suomen puheenjohtajuus NÄRPissä päättyi menestyksellisesti

Suomen puheenjohtajuuskauden viimeinen NÄRP-kokous pidettiin 3.12.2001 Oulussa. Samassa yhteydessä pidettiin pienimuotoinen seminaari aiheesta informaatioteknologia ja aluekehitys. Seuraavalle päivälle kaavailtu aluepolitiikkaministerien kokous jouduttiin peruuttamaan useiden ministerien esteellisyydestä johtuen.

Suomesta NÄRP-kokouksen osallistui **Harry Ekeström** sisäasiainministeriöstä (puheenjohtaja) ja **Risto Kärkkäinen** ympäristöministeriöstä. Kokouksen pääaihe oli vuoden 2002 budjetti, joka hyväksyttiin. NÄRP päätti rajaseutualueille osoitetun rahan (14,7 milj. DKK) jaosta. Lisäksi NÄRP myönsi 0,6 milj. DKK rajaseututoiminnan kehittämiseen lähialueilla vuosina 2002–2004. Vastaava summa myönnettäneen PMN:n lähialueohjelmasta. Tarkoituksena on mm. palkata henkilö avustamaan rajaseutuyhteistyön kehittämisessä ja verkostojen luomisessa lähialueilla (ks. erillinen ilmoitus lehden takakan-

nessa). Hanke perustuu keväällä 2001 järjestetyssä Birstonasin konferenssissa tehtyihin esityksiin. NÄRP käsittelee myös Skotlantiyhteistyöhön liittyvää hanketta, jossa analysoidaan EU:n edellisellä rakennerahastokaudella eri ohjelmista (mm. Pohjoisen Periferian Art. 10 ohjelma) rahoitettuja skottilais-pohjoismaisia yhteistyöhankkeita, mutta päätti palata asiaan jatkoselvitysten jälkeen vuoden 2002 alussa.

Seminaarissa valotettiin aihetta "IT ja aluekehitys" eri puolilta. Tilaisuuden avasi kaupunginjohtaja **Kari Nenonen**. Alustuksissa käsiteltiin PMN:n IT-sektorin toimintaa ja painotuksia (**René Belsö**), IT-toiminnan alueellista jakautumaa (**Åge Mariussen** Nordregiosta), infrastruktuuristrategioita (**Kari T. Ojala** Suomen liikenne- ja viestintäministeriöstä sekä **Ronald Lundqvist** ja **Eva-Marie Marklund** IT Västerbotten -hankkeesta) sekä alueellisia IT-strategioita (**Jaana Kuula** Lapin liitosta, **Mikko Väisänen** Pohjois-

Pohjanmaan liitosta ja **Eero Vilhu** Kainuun liitosta). Alustuksista käytiin vilkasta keskustelua ja kokonaisuutena seminaari täytti hyvin tehtävänsä: antaa eväitä NÄRP:in jatko-toimille tällä saralla.

Ennen vuoden loppua saatiin myös muut Suomen kaudella tehdyt aloitteet käynnistettyä. Uudelleen henkiin herätetty NÄRPin EU-työryhmä piti ensimmäisen kokouksensa Helsingissä 29.10.2001. Puhetta johti **Mårten Johansson** sisäasiainministeriöstä. Skottilais-Pohjoismaisen yhteistyön seurantar ryhmän työ käynnistyi puhelinkokouksella 26.11.2001. Puhetta johti **Harry Ekeström** sisäasiainministeriöstä. Syyskuussa käynnistetty "Aluepolitiikan työpaja" -hanke piti ensimmäisen varsinaisen työkokouksensa Helsingissä 29.–30.11.2001. Puhetta johti **Risto Tienari** sisäasiainministeriöstä.

Harry Ekeström

Vuoden 2002 ensimmäinen NÄRP-kokous ja EU-seminaari

Norjan puheenjohtajuusvuoden ensimmäinen NÄRP-kokous pidettiin 31.1.–1.2.2002 Brysselissä. Samassa yhteydessä pidettiin EU-seminaari ja yhteiskokous NÄRP-EU:n kanssa.

NÄRP-kokouksen puheenjohtajana toimi **Jan Sandal** Norjasta. Suomesta NÄRP-kokoukseen osallistui **Harry Ekeström** ja NÄRP-EU -kokoukseen **Mårten Johansson**, molemmat sisäasiainministeriöstä. NÄRP päätti myöntää 100.000 DKK Nordregiolle IT-hankkeen esiselvitykseen (Oulun seminaarin jatkotoimi), 2 milj. DKK Nordregiolle viisivuotisen tutkimusohjelman kolmatta vuotta varten, 350.000 DKK Nordregiolle Baltian maiden suunnittelijoille kohdistetun kurssin järjestämiseen, sekä yhteensä 190.000 DKK "Hållbart Norden och planläggning"-ohjelmaan liittyvälle kahdelle hankkeelle. Lisäksi NÄRP päätti myöntää 640.000 DKK Skotlantiyhteistyöhön liittyvälle hankkeelle (vrt edellä), sillä edellytyksellä että Scot-

tish Executive myöntää loput 360.000 DKK. Ruotsi ilmoitti järjestävänsä seuraavan Skottilais-Pohjoismaisen konferenssin syyskuussa 2003. Nordregion hallituksen kokoonpanoa tarkistettiin eräiden maiden osalta. Norjan uusi edustaja on **Eli Moen** Ympäristöministeriöstä (varalla **Öystein Imset** Hordalandin fylkeskommunistista) ja Islannin **Greitar Eythorsson** Akureyrin yliopistosta. Tanskan uudet edustajat ilmoitetaan myöhemmin.

EU-seminaari jatkoi NÄRPin onnistuneiden "pienseminaarien" sarjaa. Tällä kertaa kuultiin kiinnostavia alustuksia EU:n kehitystrendeistä (**Alexander Stubb** Prodin kabinetista), seuraavan rakennerahastouudistuksen valmisteluprosessista (**Mårten Johansson**) ja Tanskan puheenjohtajuuden painotuksista (Tanskan EU-edustuston edustaja). Lisäksi NÄRPin jäsenet esittelivät maittensa kokemuksia EU:n rakenne- ja aluepolitiikasta sekä keskustelivat yhteistyö-

tarpeista ja -mahdollisuuksista tällä saralla. NÄRP-EU jatkoi näiden asioiden pohdintaa omassa kokouksessaan. NÄRPin kanssa pidetyssä yhteiskokouksessa NÄRP-EU esitti kaksi pääteemaa: arktisten ja periferisten alueiden tarpeiden systematisointi sekä Interregin tulevaisuus lyhyellä ja pitemmällä tähtäimellä Pohjolassa ja lähialueilla. NÄRP-EU jatkaa näiden teemojen työstämistä.

NÄRPin seuraava kokous on 22.–24.4.2002 Norjan rannikolla (Hurtigrutenilla). Sitä seuraava kokous pidetään Pohjoiskalottineuvoston aluepoliittisen konferenssin yhteydessä 22.–24.5.2002 Haaparannassa. Kokouksen yhteydessä pidetään myös yhteiskokous rajaseutualueiden kanssa.

Harry Ekeström

Kumppanuus, alueellinen kehittäminen ja institutionaalinen muutos pohjoismaissa

Alueellinen kehittäminen perustuu yhä useammin monen toimijan yhteistyöhön eli kumppanuuteen. Kumppanuus voi olla lakien ja asetusten edellyttämää yhteistyötä. Esimerkiksi maakunnan yhteistyöryhmän toiminnan perustana on vuoden 2000 laki rakennerahastojen kansallisesta hallinnoinnista. Alueellisen kehittämisen kumppanuuksia ovat myös lukuisat eri viranomaisten ja organisaatioiden asettamat neuvottelukunnat ja yhteistyöelimet, joita muodostetaan vaihtelevan pituisiin ad hoc -tarkoituksiin.

Kumppanuuden tutkimuksessa erotetaan toisistaan strateginen kumppanuus, institutionaalinen kumppanuus sekä projektitason kumppanuus. Strategisella kumppanuudella tarkoitetaan sitä toimijajoukkoa, joka vaikuttaa strategioiden muotoutumiseen, institutionaalinen kumppanuus taas viittaa esimerkiksi organisaatioiden yhteistyöhön mm. yhteisen omistuksen tai yhteistyöelimen kautta. Monen toimijan yhteistyöprojekti on yleistynyt tapa toteuttaa alueellisia kehittämissuunnitelmia ja -aloitteita.

Kumppanuuden merkitys aluekehittämisen muotona on kasvanut kaikissa Pohjoismaissa, mutta miten eri maiden kumppanuudet poikkeavat toisistaan? Missä määrin monitoimijainen kehittäminen on samankaltaista pohjoismaissa ja voidaanko puhua alueellisen kumppanuuden pohjoismaisesta mallista? Tutkimushankkeessa ”Partnership Response and Institutional Change” selvitettiin alueellisen kehittämisen strategisia kumppanuuksia Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa ja Suomessa. Tutkimusta olivat tekemässä ITPS eli Institutet för tillväxtpolitiska studier Ruotsista, Aalborgin yliopisto Tanskasta, Nordlandsforskningsinstitut Norjan Bodöstä sekä Chydenius-Instituutti Suomesta. Tutkimus kuului NÄRP:n tutkimusohjelmaan ”Future Challenges and Institutional Preconditions for Regional Development Activity”. Suomen osioon saatiin rahoitusta myös sisäasiainministeriöltä.

Tutkimus perustui tapaustutkimuksiin: kustakin pohjoismaasta valittiin kolme kohdealuetta, joiden alueellista kehittämistä tutkittiin tarkem-

min. Suomessa kohdealueita olivat Lappi, Pohjois-Pohjanmaa ja Pirkanmaa. Lappi edustaa aluetta, jossa rakennerahasto-ohjelmat ovat aluekehittämisen pääresurssi ja niihin liittyvä päätöksenteko keskeinen strategisen kumppanuuden muoto. Myös Pohjois-Pohjanmaalla rakennerahastoresurssit ovat tärkeitä, mutta Pirkanmaalla niillä on vain vähäinen merkitys aluekehittämisprosesseissa. Tutkimuksessa kartoitettiin myös muita alueellisen kehittämisen yhteistyömuotoja. Empiirinen aineisto kerättiin avaintoimijoita haastattelemalla sekä erilaisista dokumenteista ja kirjallisuudesta.

Strategisia kumppanuuksia tutkittiin ensinnäkin sen mukaan, mistä kehittämisaloitteet tulevat: alueen ulkopuolelta vai alueen sisäpuolelta? Millaisia resursseja kumppanuuksilla on mobilisoitu? Toiseksi tarkasteltiin kumppanuusperustaisen politiikan strategista koherenssia. Miten monista kehittämissuunnitelmista on päästy konsensukseen? Ovatko toimijat muuttuneet prosessissa ja oppineet toisiltaan? Kolmas tärkeä tutkimuskohde oli alueellisten kumppanuuksien vastuukysymykset, etenkin niiden suhde vaaleilla valittuihin elimiin ja demokratiaan.

Pohjoismaiden alueellisten kumppanuuksien kansalliset instituutiot näyttävät eroavan toisistaan. Tanskassa yksityisen sektorin toimijoilla on suurempi merkitys alueellisen kehittämisen kumppanuuksissa kuin muissa pohjoismaissa. Keskushallinto on delegoinut päätöksentekovalvan maakuntatasolle (amt) eikä sillä ole mitään roolia alueellisissa kumppanuuksissa. Vaaleilla valittu maakunnallinen elin (amt) on kumppanuuksien keskeinen koordinaattori. Paikallinen ja seutukunnallinen hallinto osallistuvat aktiivisina toimijoina yhteistyöhön. Kehittämisaloitteet lähtevät selkeästi alhaalta ylöspäin ja kumppanuus on spontaanimpaa kuin esimerkiksi Suomessa. Kumppanuudet ovat puolijulkisia instituutioita ja usein innovatiivisia verkostoja, jotka muodostuvat eri alueilla eri tavoin. Tanskassa ei ole yhtä yhtenäistä kansallista kumppanuusmallia.

Ruotsissa ryhdyttiin vuonna 1998 kokeilemaan ns. alueellisia kasvuso-

pimuksia, joissa eri toimijat sitoutuivat panostamaan tiettyjä resursseja yhteisiin päämääriin. Tavoitteena oli vahvistaa erityisesti yksityisen sektorin mukaantuloa aluekehittämiseen. Ruotsissa alueellinen kumppanuus on neuvottelujärjestelmä, mutta alue-tason kumppanuuksien asema on kiistanalainen. Erityisesti Ruotsissa on pohdittu kumppanuusperustaisen kehittämisen suhdetta demokratiaan ja edustuksellisiin elimiin. Ruotsalaiset kumppanuudet ovat kokeilevia ja dynaamisia, vaikka ne eivät perustukaan julkisen ja yksityisen sektorin luottamuksellisiin suhteisiin kuten Tanskassa tai formaalisiin instituutioihin kuten Suomessa.

Norjassa käynnistyi vuonna 1999 Ruotsin mallin mukainen kumppanuusperustainen suunnitteluprosessi. Verrattuna muihin pohjoismaihin norjalainen kumppanuus näyttää kuitenkin rajoitetummalta eikä sitä voida pitää dynaamisen muutoksen lähteenä. Toisaalta tarve julkisen sektorin tukemaan kehittämiseen on vähäistä niillä alueilla, joilla on vahva paikallinen talous ja muilla alueilla valtio takaa tarpeeksi resursseja kehittämiseen. Norjassa aluekehittämisen päävastuullinen koordinaattori on vaaleilla valittu elin eli maakunta (fylke). Vaikka maakuntataso onkin Norjassa esimerkiksi Suomeen verrattuna vahva, näyttää kuitenkin siltä, että sen merkitys kumppanuudessa on heikentymässä.

Suomi erottuu muista pohjoismaista siinä, että rakennerahastot ovat merkittävä aluekehittämisen resurssi ja niihin kytkeytyvä päätöksenteko on monilla alueilla tärkeä strategisen kumppanuuden muoto. Rakennerahastojen avulla on myös edistetty uuden kumppanuuden muodostumista. Toinen piirre, joka erottaa Suomen kumppanuuksia Ruotsista ja Norjasta, on kuntiin ja kuntayhtymiin perustuva aluekehittäminen. Kumppanuuksilla on yhteyttä vaaleilla valittuihin elimiin eli kunnanvaltuustoihin, vaikka tämä yhteys maakuntatasolla on välillistä ja etäistä. Maakunnallisten kehittämissuunnitelmien legitimitetti nousee Suomessa kuntaperustasta, kun se Tanskassa

Ruotsin ja Norjan mallit työnantajan sosiaaliturvamaksujen alueellisessa porrastamisessa

Suomessa on viime aikoina käyty keskustelua Norjan mallin soveltamisesta. Joulukuussa sisäasiainministeriöstä kävi ryhmä tutustumassa Tukholmassa (Näringsdepartementet/Enhet för regionalpolitik) ja Oslossa (Kommunal- og regionaldeparte-

mentet) mallien kokemuksiin ja tulevaisuudennäkymiin. Erityisesti syvennyttiin työnantajan sosiaaliturvamaksun alueelliseen porrastamiseen. Vaikka Suomessa julkisuudessa puhutaan yleisesti vain Norjan mallista, niin myös Ruotsin malliin perehtyminen oli perusteltua, koska sielläkin on käytössä alennetut sosiaaliturvamaksut. Norjan malliin sisältyy muitakin erityistoimia, mutta niihin ei kuljetustukea lukuun ottamatta vierailulla syvennytty. Malleihin tutustuminen liittyi syksyn kuluessa tehtyyn selvitykseen sosiaaliturvamaksun alueellisen alentamisen vaihtoehtoista. Asiaa selvittänyt ministeri **Martti Korhosen** asettama Pohjois-Lappi -työryhmä luovutti asiaa koskevan väliraporttinsa 21.12.2001 (www.intermin.fi/sm/kunnat/pohjoislappi.pdf).

perustuu yksityisen sektorin toimijoiden mukanaoloon ja Ruotsissa pyrkimykseen nostaa yksityisen sektorin toimijat keskeiseen rooliin. Vaikka sosiaalipartnereiden rooli on Suomessakin kasvamassa, kumppanuuden muodostus on ollut julkisen sektorin toimijoiden varassa. Suomessa kumppanuuden muodostuminen liittyy alueellistumiseen, jota tapahtuu yhtäältä keskushallinnon sisällä kun aluehallinto vahvistuu ja toisaalta paikallistasolla kun kunnat muodostavat seutukuntia ja muita kuntayhtymiä, joilla on maakuntatasolla merkitystä. Kumppanuuden muodostuminen on ollut dynaamista, kun on luotu uusia toimijoita ja vahvistettu olemassa olevien toimijoiden alueellisia sidoksia. Suomen kumppanuuden piirteillä on eniten yhteyksiä Ruotsin vastaavaan, sillä kumppanuutta voidaan pitää eri toimijoiden säädeltynä neuvottelujärjestelmänä, jossa julkisen sektorin toimijoilla on keskeinen rooli.

Tutkimuksen englanninkielinen loppuraportti ilmestyy kevään 2002 aikana Nordregion julkaisusarjassa, josta se on saatavana sähköisessä muodossa. Osoite on www.nordregio.se/publications. Hankkeen suomenkielisessä yhteenvetoreportissa verrataan Suomen alueellisen kehittämisen strategista kumppanuutta muihin pohjoismaihin sekä tarkastellaan kolmen suomalaisen maakunnan kumppanuuksia vertailevasta näkökulmasta käsin. Suomenkielinen raportti ilmestyy kevään aikana Chydenius-Instituutin julkaisuna osoitteessa www.chydenius.fi/julkaisut/ChyNetti.

Seija Virkkala
seija.virkkala@chydenius.fi

mentet) mallien kokemuksiin ja tulevaisuudennäkymiin. Erityisesti syvennyttiin työnantajan sosiaaliturvamaksun alueelliseen porrastamiseen. Vaikka Suomessa julkisuudessa puhutaan yleisesti vain Norjan mallista, niin myös Ruotsin malliin perehtyminen oli perusteltua, koska sielläkin on käytössä alennetut sosiaaliturvamaksut. Norjan malliin sisältyy muitakin erityistoimia, mutta niihin ei kuljetustukea lukuun ottamatta vierailulla syvennytty. Malleihin tutustuminen liittyi syksyn kuluessa tehtyyn selvitykseen sosiaaliturvamaksun alueellisen alentamisen vaihtoehtoista. Asiaa selvittänyt ministeri **Martti Korhosen** asettama Pohjois-Lappi -työryhmä luovutti asiaa koskevan väliraporttinsa 21.12.2001 (www.intermin.fi/sm/kunnat/pohjoislappi.pdf).

Ruotsissa työnantajan sosiaaliturvamaksujen alentaminen on ”de minimis”-tukea

Ruotsissa työnantajan sosiaaliturvamaksujen alentamista on käytetty vuodesta 1983. Sosiaaliturvamaksujen alentamisella tähdätään työllisyyden parantamiseen, koska työttömyys on erityinen ongelma tuen kohteena olevassa Pohjois-Ruotsissa (tukialueella on asukkaita 430 000). Tarkoituksena on vahvistaa alueen elinkeinolaama. Kunnat eivät saa tukea, vaan verotulojen tasausjärjestelmän on katsottu riittävän niille. Vaikka arviointien mukaan lyhyellä tähtäimellä ei työllisyystilanne ole parantunut, niin puolet tukea saaneista yrityksistä kokee tuen olleen tarpeellista. Koska tuki menee kaikille ehdot täyttävälle yrityksille, niin sen hallinnointi ja tuen myöntäminen on yksinkertaista. Hallinnollinen vastuu sosiaaliturvamaksujen alentamisesta kuuluu veroviranomaisille.

Komission vaatimuksesta rajattiin vuonna 1996 tuen ulkopuolelle ns. herkät alat (kuten telakkateollisuus, maatalous ja kalastus). Vuonna 1999 komission vaatimuksesta tuen myöntäminen, kuten myös kuljetustuen, jouduttiin lopettamaan. Vuonna 2000 laadittiin uusi laki, mutta komissio ei hyväksynyt sitä. Tukea ei ole myön-

netty vuosina 2000 ja 2001. Tästä on aiheutunut ongelmia paikallisille yrityksille, koska tuen loppuminen tuli yllätyksenä. Vuodelle 2002 Ruotsissa valmisteltiin uusi lakiehdotus, jonka mukaan tukea voidaan myöntää enää vain de minimis -tukena. Käytännössä tämä leikkaa tuen määrää yritystä kohden ja tästä syystä sillä on merkitystä enää vain pienille ja keskisuurille yrityksille. Kolmen vuoden aikana kaiken de minimis -tuen alaisen julkisen tuen määrä saa olla yrityksessä korkeintaan 100 000 euroa. Lisäksi yritys voi saada valtioneuvoston tukea.

Norjassa uusia muutoksia odotettavissa vuodesta 2004

Pohjois-Tromssassa ja Finnmarkissa on sovellettu Norjan mallia vuodesta 1989. Norjassa on tosin työnantajan sosiaaliturvamaksuja alennettu jo vuodesta 1975. Luokkia on nykyään viisi. Pohjois-Tromssassa ja Finnmarkissa maksuja ei makseta ollenkaan. Tällä alueella on asukkaita 95 000. Erona Ruotsiin on se, että alennuksen saavat myös kunnat (muttei sielläkään valtio). Vuonna 1996 tehdyn tutkimuksen mukaan työnantajan sosiaaliturvamaksujen alentaminen on lisännyt alueelle tulomuuttoa, mutta poismuutto on edelleen korkeampaa. Myös työllisyys on kohenut. Lisäksi tuella on lisätty ostovoimaa. Ilman tukea palkat olisivat alemmat.

EFTA:n valvontaelin ESA on puuttanut Norjan porrastettuun sosiaaliturvamaksujärjestelmään ja kuljetustukeen vuodesta 1998 lähtien. Sen mukaan Norjaan pitäisi saada selektiivisempiä ja tehokkaampia tukia. Ruotsin tapaan herkät alat on jo rajattu ulkopuolelle (kalanjalosteollisuus ei kuulu niihin). ESA:n vaatimien muutosten jälkeen maksujärjestelmää ja kuljetustukea voidaan myöntää vuoden 2003 loppuun saakka. Sen jälkeen tilanne arvioidaan uudestaan. Jos Norjassakin joudutaan siirtymään de minimis -tukeen, on muutos merkittävä.

*Risto Tienari, Minna-Liisa Rinne ja
Mika Honkanen*

OECD:n maaseututyöryhmä kokoontui

Tammikuun 21. päivänä pidetyn kokouksen aluksi todettiin kiristynyt taloudellinen tilanne, kun budjettia on leikattu yli neljällä prosentilla. Tämä tarkoittaa käytännössä yhden sihteeristöpaikan menettämistä ja vähemmän komiteoita. Maaseututyöryhmän mandaattiaikaa on pidennetty kolme vuotta eli vuoden 2004 loppuun. Kokouksessa keskusteltiin mm. työryhmän työohjelmasta sekä kokoontumistiheydestä.

Työohjelma seuraa edelleen aikaisempina vuosina luotua suuntausta maatalouspolitiikasta kohti maaseutupolitiikkaa. Ehdotetut uudet painopisteet ovat: maaseutualueiden sosiaalinen kysyntä, maaseutualueiden uudelleenrakentaminen sekä maaseudun infrastruktuuri.

Koska kysymystä maaseudun palveluista pidetään tärkeänä, niin se pyritään huomioimaan kaikkien kolmen toimenpiteen toteuttamisessa. Tarkoituksena on myös tehdä yhteistyötä Urban-työryhmän kanssa. Yh-

teisenä huolenaiheena on löytää sopivat poliittiset työkalut, jotka pystyisivät palvelemaan erityyppisiä maaseutualueita. Kokous piti työohjelman painotuksia jokseenkin oikeansuuntaisina. Ongelmana on kuitenkin se, miten maakohtaista raportointia saadaan palvelemaan muita maita laajemmin.

Kokoustiheydestä käytiin laajaa keskustelua. Useimmat näyttivät kannattavan kaksi kokousta vuodessa järjestelmää jo siitä syystä, että tiettyä jatkuvuutta saataisiin työskenteleeseen. Toisaalta pitäisi myös huomioida sihteeristön kapasiteetti, koska jo yhden vuosittaisen kokouksen tahdilla tuntuu olevan vaikeata saada papereita jakoon ajoissa. Kompromissina ehdotettiin pidennettyä kokousta pidettäväksi kerran vuodessa.

Keskusteltiin myös politiikkasuosituksista, jotka perustuivat Palveluperusteista kehittämissuositusta -raporttiin. Raportti on yhteenvedo joulukuussa Japanissa pidetystä semi-

naarista. Raportissa keskitytään tekijöihin, joilla maaseudun palveluja tunnustetaan ja hyödynnetään. Toinen laajempi raportti käsittelee maaseutualueiden kasvutekijöitä. Raportissa verrataan kolmen maan (ml. Suomi) eri alueiden välistä kehitystä. Suomen kohdalla verrataan ulkoisia ja sisäisiä tekijöitä, jotka ovat vaikuttaneet Oulun seudun kasvuun ja vastaavasti Kainuun alueen taantumiseen.

Näiden lisäksi käsiteltiin alueellisia katsauksia Ranskan Champagne Ardenne alueesta, Tsekin tasavallan Trebova Jevicko-alueesta sekä Italian Siennasta, jossa myös pidetään seminaari aiheesta kesäkuussa.

Kaikki raportit ovat saatavilla niitä haluaville. OECD:n raportit ovat yleensä hyvin tehtyjä ja etenkin maaseututyöryhmä on vuosien varrella aikaansaanut useita hyviä asiakirjoja.

Leif Ehrsten

KANSALLINEN ALUEPOLITIikka

Työryhmän ehdotus alueiden kehittämislainsäädännön uudistamistyöryhmä jätti 12.2.2002 esityksensä alue- ja kunta-

ministeriön joulukuussa 2000 asettama aluekehityslainsäädännön uudistamistyöryhmä jätti 12.2.2002 esityksensä alue- ja kunta- ministeri **Martti Korhoselle**. Työryhmä on valmistellut ehdotuksen alueiden kehittämislainsäädännön. Tarkoituksena on, että hallituksen lakiesitys annetaan eduskunnalle tämän kevään aikana, jolloin uusi laki alueiden kehittämisestä voisi tulla voimaan vuoden 2003 alusta. Nykyinen laki on vuodelta 1994.

Työryhmän puheenjohtajana toimi kehitysjohtaja **Risto Tienari** sisäasiainministeriön aluekehitysosastolta ja sihteerinä neuvotteleva virkamies **Tarja Arajärvi** ja lainsäädäntöneuvos **Kari Parkkonen** samalta osastolta. Työryhmässä olivat edustettuina maakuntien liitot, Suomen Kuntaliitto, TE-keskukset ja aluepo-

liittien kannalta keskeiset ministeriöt (SM, KTM, YM, MMM, TM, VNK, LVM). Työryhmän raportin kirjoittamiseen osallistuivat aluekehitysosastolta neuvottelevat virkamiehet Heli Saijets ja Kielo Karioja-Mäkelä sekä ylitarkastaja Ilkka Salonen.

Haastattelimme työryhmän puheenjohtajaa rankan työrupeaman päätyttyä.

Mitä lisäarvoa uusi laki tuo aiempaan verrattuna?

Ministeriöt määrittivät työryhmässä alueiden kehittämisen toimet hallinnonaloillaan. Niiden rahoitus oli yhteensä noin 13,7 miljardia markkaa vuodessa. Lakiehdotuksessa lähdetään siitä, että eri hallinnonalojen toimia kohdennetaan ministeriöiden

perustehtävien lisäksi aluepoliittisiin perusteisiin. Ministeriöt määrittelevät määrärahojen alueellisen kohdentamisen perusteet hallinnonalallaan valtioneuvoston asettamien tavoitteiden ja alueiden/maakuntien näkemysten perusteella. Tätä varten luodaan järjestelmä, jonka käyttöönotto lisää alueiden tarpeiden huomioon ottamista eri hallinnonalojen toiminnassa.

Valtioneuvoston asettamalla tavoitteilla luodaan hallituksen aluepolitiikkaa. Alueiden kehittämistoimia suunnataan ja koordinoidaan järjestelmällisesti. Myös maakuntia kuullaan entistä järjestelmällisemmin. Alueiden kehittämiselle luodaan rahoituskehykset, joiden puitteissa toimet priorisoidaan. Valtion aluehallinto ja maakunnat tekevät priorisoinnin yhteistyössä. Kansallisessa aluepolitiikassa ryhdytään soveltamaan kumppanuusperiaatetta ja perustetaan päätöksentekoa varten yhteis-

työryhmä, joka on toiminut hyvin EU-ohjelmissa. Erilaiset ohjelmat ja toimintapolitiikat kootaan yhteen maakunnissa. Mm. aluekeskus- ja maaseutuohjelmien tavoitteet ja yhteys maakuntaohjelmaan määritellään laissa. Vuosittain maakunnissa ehdotetaan laadittavaksi maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma, joka sisältäisi keskeiset toimenpiteet ja arvion niiden rahoituksesta. Toteuttamissuunnitelmalla vaikutettaisiin valtion talousarvioehdotuksen valmisteluun sekä hallinnonalojen toiminta- ja taloussuunnitteluun sekä menokehysten valmisteluun. Lisäksi toteuttamissuunnitelma otettaisiin huomioon valtion talousarvion alueellisesti jaettavien määrärahojen valmistelussa.

Lain uutena tavoitteena on mitään sanomattomien tasapainoisen alueellisen kehityksen ja omaehtoisen alueellisen kehittämisen tilalla alueellisesti erilaistava aluepolitiikka. Toimenpiteitä kohdennetaan alueiden erilaisten vahvuuksien ja ongelmien mukaan. Tarkoituksena on luoda kilpailukykyisiä alueita.

Mitä merkittäviä näkökohtia on tullut esiin eri toimijoiden taholta (ministeriöt, maakuntien liitot) koskien lain tarkoittamaa toimintaa ja toimijasuhteita?

Lakiehdotuksesta on pyydetty lausunnot kaikilta sidosryhmiltä maaliskuun alkuun mennessä. Työryhmän työn aikana kovin kritiikki on tullut kauppa- ja teollisuusministeriön ja työministeriön taholta.

KTM:n mielestä esityksessä ennakoidaan keskushallintouudistusta ja lyödään liian aikaisin lukkoon sisäasiainministeriön keskeinen rooli aluepolitiikan koordinoijana. Kyseessä on reviiritistelua aluepolitiikan tulevasta hallinnollisesta asemasta. Taustalla on myös periaatteellisia perusteita. KTM puoltaa varsin normatiivista, kevyeen aluehallintoon perustuvaa ja elinkeinojen kehittämiseen tähtävää aluepolitiikkaa.

TM:n taholta on kritisoitu esityksen painottumista hallintoon ja järjestelmään. Työryhmän raportissa on kuitenkin kattava tarkastelu eri hallinnonalojen toimista, jotka vaikuttavat alueelliseen kehitykseen. Työn kuluessa ei tullut yhtään esitystä, kuinka aluepolitiikan sisältöä tulisi parantaa.

Valtiovarainministeriö on huolissaan lain yhteydestä valtionapulakiin. Itselläni on ymmärrystä tätä kritiikkiä kohtaan. Olisi varmaan järkevää, että kaikilla valtionaputoimilla olisi yksi yhteinen säädöspohja. EU-ohjelmia ensimmäistä kertaa laadittaessa lähdettiin siitä, että kukin ministeriö laatii omat säädönsä. MMM ja KTM eivät kannattaneet VM:n pyrkimyksiä päästä yhteen valtionapuja koskevaan lakiin työryhmässä. Sisäasiainministeriölle asia ei ole periaatteellinen, vaan se on mielestäni tekninen. Lakiesitys koskee vain maakunnan kehittämisrahaa ja EU-ohjelmien hallinnointia ja valvontaa.

Reaktiot maakuntien ja kuntaliiton taholta ovat olleet myönteisiä. Ainoa erimielisyys on ollut se, että kunnallishallinnon mielestä maakuntaohjelmien toteuttamissuunnitelma tulisi hyväksyä maakuntavaltuustossa eikä MYR:ssä (yhteistyöryhmässä, jossa on mukana valtion aluehallinto ja keskeiset intressitahot) kuten työryhmä esittää. Kunnallishallinnossakin monet pitävät MYR-menettelyä parempana, koska pienet kunnat eivät tällöin pääse sanelemaan liikojä. Useat TE-keskusjohtajat ovat pitäneet esitystä hyvänä ja realistisena. Ymmärrän, että he saivat tästä hyvän koordinoitavilinen, kun ajattelee niiden omia ministeriötä ja koko valtion aluehallintoa.

Työryhmä kuuli työn kuluessa työelämän järjestöjä, jotka (varsinkin ammattiyhdistysliike) tukivat esitystä. Niiden väki pääsee mukaan MYR:ien kautta alueiden kehittämiseen. Kun paikallinen sopiminen lisääntyy, ammattiyhdistysliike pitää tärkeänä olla mukana elinkeinojen kehittämisessä.

Miltä osin laki tuo muutoksia ministeriöiden suunnittelu- ja hallituksen päätöksentekoon?

Ministeriöiden suunnittelujärjestelmät eivät muutu. Ministeriöt joutuvat laatimaan osana nykyistä järjestelmää aluekehittämisen strategiansa ja määrittelemään entistä tarkemmin alueiden kehittämistoimet sekä niiden rahoituksen. Useat ministeriöt ovat tätä jo tehneet esim OPM (josta idea itse asiassa saatiin). Nyt se vain tehtäisiin järjestelmällisesti. Maakuntaohjelmien toteuttamissuunnitelmat tulisivat mukaan järjestelmään ministeriöiden aluehallinnon

kautta osana toiminnan ja talouden suunnittelua sekä talousarvion laadintaprosessia. Kuinka eksplisiittiseksi tämä muodostuu, sen aika näyttää. Voisin kuvitella, että valtion aluehallinto haluaisi menettelyn tarkkaa toteuttamista.

SM:n rooli ohjeita antavana ministeriönä ja toteuttamista seuraavana sekä edesauttavana ministeriönä tulee olemaan mielenkiintoinen. Se voi olla voimakas, jos niin halutaan tai suhteellisen varovainen ja taustalla hääreävä. Valtioneuvoston rooli olisi se, mitä keskushallintokomiteassa on ajateltu sektorirajat ylittävien poliittikkojen osalta. Se asettaa toiminnalle tavoitteet hallituskauden alussa. Nykyisin hallitus on hyväksynyt tavoiteohjelman, joka ei kuitenkaan ole sama asia. Tavoiteohjelma on ollut kannanottoja ja toimenpidesuosituksia sisältävä kokonaisuus, joka ei ole saanut selvää ohjaavaa asemaa suhteessa ministeriöiden ja alueiden toimintaan.

Mitä muita velvoitteita ministeriöille syntyy?

Ministeriöille syntyy seurantavelvoitte koskien alueiden kehittämistä. Tämä on tärkeä, mutta myös vaikea asia. EU-ohjelmien toteutumisen seurannassa on ollut pitkään vaikeuksia. Kukin ministeriö haluaa hoitaa seuranta omista lähtökohdistaan, jolloin kokonaiskuvan saaminen vaikeutuu. Seuranta vaatii paljon työtä ja on vaikea ja usein masentava tehtävä, jota ei yleensä haluta tehdä. Poliittisen ohjauksen kannalta se on kuitenkin välttämätöntä.

Muut erityiset huomiot?

Aluepoliittisen lain uudistamisessa on pyritty etenemään hienovaraisesti ja matalalla profiililla, jotta nukkuva karhua ei herätettäisi kesken talviunien. Keväällä se herää kuitenkin. Aluepolitiikka ja alueiden näkemykset tulevat poliittiselle agendalle keväällä. Minusta tämän esityksen kanssa pärjää siinä pyörityksessä.

Työryhmän mietintö (noin 200 sivua) löytyy pdf-muodossa internetosoitteesta <http://www.intermin.fi/suom/aojulk.html> ja monistettuna sisäasiainministeriön aluekehitysosaston julkaisuna 2/2002. Tilaukset puhelimella 09-160 4534 hintaan 15 euroa lisättyinä toimituskuluilla.

Aluekeskusohjelmatyö käynnissä 34 alueella

Aluekeskusohjelmien toteutus on käynnissä 34 alueella. Valtioneuvoston nimesi 6.9.2001 ohjelmaan mukaan 25 aluetta ja sisäasiainministeriö 13.12.2001 yhdeksän aluetta, jotka olivat täydentäneet viime syksyn aikana ohjelmiaan. Ensimmäisessä vaiheessa nimetyt pääsivät aloittamaan ohjelmatyönsä jo syksyllä niille lokakuussa 2001 myönnetyn perusrahoituksen turvin. Toisessa vaiheessa nimetyt alueet tulivat perusrahoituksen piiriin kuluvan vuoden alusta.

Aluekeskusohjelmaa seuraa ja arvioi arviointitarjouskilpailun keväällä 2001 voittanut NetEffect Oy. Sisäasiainministeriössä seurataan myös tarkasti, miten ohjelmien tavoitteet alueilla toteutuvat ja millaisin menettelytavoin ohjelmia käytännössä vietään eteenpäin. Ministeriölle tärkeä seurannan väline ovat mm. ohjelmien toiminta- ja taloussuunnitelmat vuodelle 2002. Sen lisäksi, että ne ovat perusta valtion myöntämälle 50

prosenttiselle perusrahoitukselle, ne kertovat, millä tavoin eri alueilla ohjelmakonseptia hyödynnetään.

Kuluvalla vuodelle laadittujen toimintasuunnitelmien perusteella voi yleisesti todeta, että:

- ohjelma-alueiden kesken on suuria eroja siinä, miten lavealla ja yleisellä tai täsmennetyllä ja konkreettisella toimenpidekokonaisuudella ohjelmia toteutetaan

- useissa ohjelmissa perusrahoitus kohdistuu ensisijaisesti erilaisten hankkeiden, erityisesti selvitysten toteuttamiseen; aluekeskusohjelman korostamat seudullisuuteen, kumppanuuteen, verkottumiseen ja osallisuuteen perustuvat toimintamallit näyttävät jääneen sivummalle

- kuntien yhteistyö kohdistuu usein tavanomaisiin, kuntien perustehtäviin kuuluvien palveluiden selvittämiseen tai kehittämiseen; seudulliset strategiat tai prosessit seudullisten yhteistyö- ja päätöksentekorakenteiden luomiseen ovat ensisijaise-

na toimintalinjana vähemmistössä ohjelmia

On muistettava, että ohjelmatyö on vasta alkamassa eikä aluekeskusohjelmalle ominaisia, toimintaprosesseja koskevia elementtejä ole kaikilta osin pystytty tässä vaiheessa käsittelemään. Ohjelmasta saatava lisäarvo syntyy kuitenkin pääosin em. toimintamallien vahvistumisen myötä; ne ovat myös ohjelman arvioinnin keskeiset kriteerit.

Aluekeskusohjelman etenemistä alueilla voi seurata myös AKO-katsauksen avulla. Se on kolme – neljä kertaa vuodessa ilmestyvä julkaisu, jota voi tilata ministeriöstä.

Lisätietoja:

- projektijohtaja Ulla-Maija Laiho (09-160 3430), ulla-maija.laiho@sm.intermin.fi
- ylitarkastaja Mari Kortesoja (09-160 4503), mari.kortesoja@sm.intermin.fi

Suurkaupunkipolitiikan teemaryhmä

Aluekeskusohjelman rinnalla on vahvistettu myös valtioneuvoston asettaman aluekeskus- ja kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmän toista toimintalinjaa eli suomalaisten suurten kaupunkien kaupunkipoliittisten kysymysten pohdintaa. Yhteistyöryhmä asetti joulukuussa 2001 keskuudesta suurkaupunkipoliittisen teemaryhmän valmistelemaan suurten kaupunkien erityisongelmiin ja kehitysmahdollisuuksiin keskittyvää tavoite- ja toimenpideohjelmia. Teemaryh-

män puheenjohtajana toimii toimitusjohtaja **Eero Holstila** (Culminatium Oy) ja varapuheenjohtajana ylijohtaja **Veijo Kavonius** (SM/AO). Sihteereinä toimivat **Ulla-Maija Laiho** ja kuluvan vuoden alusta työnsä ministeriön aluekeskus- ja kaupunkipolitiikan tiimissä neuvottelevana virkamiehenä aloittanut **Janne Antikainen**.

Teemaryhmä seuraa myös Helsingin seudun kaupunkiohjelmajärjestelmän, jota myös tuetaan aluekeskus- ja

kaupunkipolitiikan määrärahaista. Helsingin seudun kaupunkiohjelmajärjestelmässä ovat lähtökohtana samat toimintamallit (seudullisuus, kumppanuus, osallisuus jne.) kuin aluekeskusohjelmakonseptissa. Se verkottuu yhteistyöhön erityisesti suurten kaupunkien aluekeskusohjelmien, mutta myös koko aluekeskusohjelmajärjestelmän kanssa. Hyvät ideat, näkemykset ja kokemukset eivät vaihtuakseen kysy kaupunkiseudun kokoa.

Lisätietoja:

- Janne Antikainen (09-160 4573), janne.antikainen@sm.intermin.fi

Oulun kaupunkifoorum

Vuosittainen kansallinen kaupunkifoorum järjestetään 19.–20.3.2002 Oulussa. Aluekeskus- ja kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmän ja Oulun kaupungin yhteistyönä toteutettavan foorumin teemoina ovat: ”Tieto ja taito – hyvinvointi ja sosiaalinen eheys”. Foorumin avaavat Oulun kaupungin puolesta kaupunkijohtaja **Kari Ne-**

nonen ja ministeriön puolesta alue- ja kuntaministeri **Martti Korhonen**. Alustajina foorumissa ovat mm. professori **Heikki Ylikangas**, professori **Paavo Okko**, rehtori **Perttu Vartiainen**, erikoistutkija **Matti Kortteinen** ja professori **Arto Haveri**.

Foorum jakaantuu I päivänään kolmeen erityisistuntoon, jossa välit-

tyy käytännön kokemusta siitä, miten eri kaupunkiseuduilla on kehitetty osaamista, elinkeinoja, yhteistyötä ja osallisuutta.

Lisätietoja:

- tutkija Tarja Pyöriä (09-160 3472), tarja.pyoria@sm.intermin.fi

www.intermin.fi/alue/aky

Julkaisuja:

■ Työvoima2020 -projekti arvioi alueiden tulevaisuutta

Työvoima2020-projekti arvioi väliraportissaan täystyöllisyyden olevan mahdollista kuluvalla vuosikymmenellä. Tähän tarvitaan vähintään 2–3%:n vuotuista talouden kasvua, mikä samanaikaisesti tapahtuvan työvoiman vähenemisen kanssa nostaa työllisyyttä.

Kehityskuva on kuitenkin useiden alueiden näkökulmasta ongelmallinen. Raportin alueosassa tuodaan esiin viime vuosina tapahtunut voimakas alueellinen keskittyminen ja resurssien supistuminen erityisesti muuttotappioalueilla. Väestö- ja osaamispotentiaali heikentyy uhkaavasti Itä- ja Pohjois-Suomessa, mikä syö koko ajan tulevan kehityksen edellytyksiä. Työttömyysaste alenee myös kasvukeskusten ulkopuolella, mutta pääasiassa työvoimasta tapahtuvan suuren poistuman kautta.

Työvoima2020 -projektin väliraportti sisältää kattavan analyysin talouden, väestön ja työllisyyden kehityksestä Suomessa sekä vaihtoehtoi-

sia ennusteita koko maan ja maakuntien osalta.

Vuoden 2002 aikana projekti pyrkii syventämään kehitysarvioita ja nostamaan esille tärkeitä tulevaan kehitykseen vaikuttavia tekijöitä. Näitä ovat alueiden näkökulmasta erityisesti työvoiman määrälliset ja laadulliset muutokset sekä elinkeinotoiminnan tehokkuus ja uudistumis-kyky. Useilla ammattialoilla työvoimasta on suuri osa jo nyt yli 45-vuotiaita ja poistuman määrä on erityisen suuri sosiaali- ja terveyssektorilla mutta myös yrittäjien parissa. On kyettävä ennakoimaan tulevaa tilannetta monesta näkökulmasta, mikä tulee näkyä myös alueellisissa kehitysarvioissa. Työvoima2020 -projektin loppuraportti ilmestyy vuoden 2002 lopulla.

Työvoima 2020, väliraportti:
Työpoliittisia tutkimuksia 234, Työministeriö

Tilaukset: maria.mattila@mol.fi
(maksuton julkaisu)

■ Alueiden toimialarakenteen vahvat ja heikot sektorit

Tutkija Kimmo Niirasan tutkimuksessa 'Alueellinen toimialarakenne-analyysi' selvitetään 51 seudun alueellista kehitystä vuosina 1995–1999. Tavoitteena on analysoida alueiden toimialarakenteen vahvuuksia ja heikkouksia tuotannon, työllisyyden, palkansaajakorvausten sekä tuottavuuden osalta. Aineistona on käytetty tilastokeskuksen aluetilinpäätöksen uusia aikasarjoja.

Menetelmänä on sovellettu shift-share-analyysia, jonka avulla alueiden erot ja muutokset on jaettu rakenteen ja aluekomponentteihin. Näin voidaan tehdä johtopäätöksiä rakenteellisten ja alueellisten tekijöiden merkityksestä alueen kehityksessä. Lisäksi on muiden mittarien avulla tehty täydentäviä analyysejä alueiden toimialarakenteen erikoistumisen asteesta.

Sisäasiainministeriön aluekehitysosasto on tilannut 'Alueellisen toimialarakenne-analyysin' tausta-aineistoksi 'Työvoima2020-projektin' alueellisia kehitysarvioita varten. Kattava analyysi eri alueiden toimialara-

kenteesta vahvoista ja heikoista sektoreista – antaa hyvän pohjan arvioida alueiden tuotannon, työpaikkojen ja tuottavuuden tulevaa kehitystä. Yleisemmin arvioituna tutkimus täydentää sitä kuvaa, jota viime vuosina on selvitetty liittyen alueiden kilpailukykyyn, tehokkuuteen ja elinvoimaisuuteen. Alueellisen kehityksen eriytyminen nousee selvästi esiin myös tämän tutkimuksen tuloksissa: seudut ovat jakautuneet entistä selvemmin muutamiin menestyjiin ja suureen joukkoon eri asteisia heikommin menestyviä alueita. Tutkimuksen mukaan alueiden kehityskuva on kuitenkin varsin monisäikeinen ja monien vertailussa heikostikin sijoituneiden toimialarakenteessa on löydettävissä myös vahvoja piirteitä.

Kimmo Niiranan: *Alueellinen toimialarakenne-analyysi, SM/aluekehitysosaston julkaisu 1/2002*

Hinta 15 euroa + toimituskulut + alv, tilaukset 09–160 4534.

Valtakunnalliset tavoitteet ohjaamaan alueidenkäyttöä

Valtakunnalliset alueidenkäyttöä tavoitteet ovat vuoden 2000 alusta voimaan tulleen maankäyttö- ja rakennuslain mukanaan tuoma uusi alueidenkäytön ohjausväline. Tavoitteilla linjataan alueidenkäyttöä valtakunnallisesti merkittävissä kysymyksissä pitkälle tulevaisuuteen.

Valtioneuvosto päätti tavoitteista 30.11.2000. Tavoitteet tulivat voimaan 26.11.2001. Alkuperäisen siirtymäsäännöksen mukaan tavoitteet on otettava huomioon kaikissa 1.1.2002 jälkeen hyväksyttävissä kaavoissa, maakunnan muissa suunnitelmissa sekä valtion viranomaisten päätöksissä.

Valtakunnalliset alueidenkäyttöä tavoitteet edistävät maankäyttö- ja rakennuslain yleisten tavoitteiden eli hyvän elinympäristön ja kestävä kehityksen saavuttamista. Niillä on myös kytkentä kansainväliseen kenttään. Tavoitteilla edistetään erityisesti kulttuuriympäristön suojelua, biologista monimuotoisuutta ja ilmastonmuutosta koskevien kansainvälisten sopimusten täytäntönpäätöksiä samoin kuin Euroopan aluesuunnittelun ja aluekehityksen suuntaviivojen toteuttamista Suomessa. Tavoitteet luovat myös alueidenkäyttölliset edellytykset valtakunnallisten hankkeiden toteuttamiselle.

Valtioneuvoston päätöksessä tavoitteet on jaettu kuuteen asiakokonaisuuteen. Koko maata koskevia tavoiteryhmiä ovat toimiva aluerakenne, eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu, luonnon- ja kulttuuriperintö, virkistys ja luonnonvarat sekä toimivat yhteysverkot ja energiahuolto. Lisäksi on kaksi alueellisesti kohdennettua tavoiteryhmää eli Helsingin seudun erityiskysymykset sekä luonto- ja kulttuuriympäristönä erityiset aluekokonaisuudet, joita ovat Lapin tunturialueet, maankohoamisrannikko, Saaristomeri ja Vuoksen vesistöalue.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan tavoitteet tulee ottaa huomioon ja niitä tulee edistää valtion viranomaisten toiminnassa, maakunnan suunnit-

telussa ja kuntien kaavoituksessa.

Valtion viranomaisten tavoitteita edistävä toiminta koskee keskus- ja aluehallinnossa tehtäviä suunnitelmia, ohjelmia ja muita linjauksia sekä toimenpiteitä ja päätöksiä, joilla on vaikutuksia alueidenkäyttöön. Valtion viranomaisten on myös arvioitava toimenpiteidensä vaikutuksia aluerakenteen ja alueidenkäytön kannalta.

Maakunnan suunnittelu, maakuntasuunnitelma, maakuntaohjelma ja erityisesti maakuntakaavoitus on keskeinen suunnittelumuoto tavoitteiden konkretisoinnissa. Maakuntata-solla valtakunnalliset tavoitteet sovitaan yhteen maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa. Tämän jälkeen ne välittyvät maakuntakaavan ohjausvaikutuksen välityksellä kunta-kaavoitukseen.

Ympäristöministeriö edistää, ohjaa ja seuraa päätöksen toimeenpanoa. Ministeriö on mm käynnistänyt hankkeen, jossa selvitetään hallinnonaloittain valtion viranomaisten toimintaa, sen merkitystä ja mahdollisuuksia tavoitteiden edistämiseksi. Lisäksi ympäristöministeriö on laatimassa soveltamisohjeita kaavaohjauksen tukemiseksi ja yhdenmukaisuuden edistämiseksi.

Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista on nähtävillä ympäristöministeriön kotisivuilla <http://www.vyh.fi/aluekayt/valtalopaatos.htm>.

Lisätietoja:

■ Timo Turunen (YM)
puhelin (09) 1991 9541

Valtakunnallisella saaristo-ohjelmalla uusia ajatuksia saariston, rannikon ja väestöalueiden kehittämiseen

Saaristoasiain neuvottelukunta on käynnistänyt hallituksen toimeksiantosta valtakunnallisen saaristo-ohjelman laadinnan. Sen tarkoituksena on etsiä uusia keinoja hyödyntää järviä, merta, saaria ja pitkää rantaviivaa maaseudun aluekehityksen tukemiseksi saaristossa, rannikolla ja vesistöalueilla. Luonnon, maiseman, kulttuurin ja virkistystarpeiden huomiointi on olennainen osa ohjelmaa.

Saaristo-ohjelma on kaksiosainen. Alueellisesti laajempi osa koskee saaristo-, rannikko- ja vesistöalueita kaikissa maakunnissa ja kunnissa valittujen vesistöjä ja merta koskevien teemojen osalta. Suppeampi osa koskee valtioneuvoston saaristopäätöksessä mainittuja 54 saaristo- ja saaristo-osakuntaa kaikkien elinkeinoelämää, palveluja ja infrastruktuuria koskevien asioiden osalta.

Mielenkiinnon kohteita ohjelman laajemmassa osassa ovat muun muassa rantaviivan käyttö vapaa-ajan asumiseen ja vakituiseen asumiseen, ympärivuotisen mökkeilyn edistäminen, saaristo- ja vesistömatkailun kehittäminen eurooppalaiseksi vetovoimatekijäksi, tietotyön mahdollistavien tietoverkkojen turvaaminen,

vesiliikenne satamineen, pienimuotoisen jalostuksen, suoramyynnin ja kalastusmatkailun mahdollisuudet kalastuksen rakenneongelmien ratkaisulle, vapaiden rantautumispaikkojen turvaaminen veneilijöille, kalastajille ja retkeilijöille, uimapaidat paikallisille asukkaille sekä luonnon moninaisuuden turvaaminen. Saaristokuntien ja saaristo-osakuntien osalta käydään läpi elinkeinoihin, palveluihin ja infrastruktuuriin liittyvät kehittämishaasteet.

Ohjelmatyöhön liittyen Helsingissä järjestetään 4.4.2002 laaja seminaari. Parhaillaan on myös vastattavana eri sidosryhmille suunnatut, aiheeseen liittyvät kyselyt.

Ohjelmatyötä vetää sisäasiainministeriön yhteydessä toimiva saaristoasiain neuvottelukunta ja sen määräaika on 31.10.2002. Projektin ohjausryhmässä on maakuntien liittojen, kuntien, kansalaisjärjestöjen sekä valtioneuvoston edustus. Työtä konsultoivat Suunnittelukeskus Oy ja Åbo Akademin Jatkokoulutuskeskus.

Ohjelman projektisuunnitelma: www.intermin.fi/alue/kansallinen/prosuunnitelma.pdf.

Jorma Leppänen

Kulttuurin ja maaseudun puolesta

Kansallinen kulttuuri on monen kulttuurin summa. Se on elämäntapa, toimintatapa ja taidetta. Se on kaupungissa ja maalla, ja se vaikuttaa kaikkiin. Tällä hetkellä kulttuuria määritellään monissa eri yhteyksissä. Kulttuuri on näkyvästi mukana hallituksen ohjelmissa, alueellisissa strategioissa ja tulevaisuuden visioinnissa, mutta vieläkö ei ole aivan selvää, mitä se on ja miksi. Näihin kysymyksiin hakee vastausta myös maaseutupolitiikan kulttuuriteemaryhmä.

Kulttuuriimme sisältyvät arvot ratkaisevat sen, millaista maaseutu- ja

aluepolitiikkaa Suomessa harjoitetaan. Maaseutu halutaan pitää asutuna ja toimivana, se on suomalaisen kulttuurin perusta. Merkittävänä toimijana tässä kehittämistyössä on yhdeksän ministeriön, neljän keskusjärjestön ja muutaman muun keskeisen tahon muodostama maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä.

Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä perusti kulttuuriteemaryhmän viime syksynä uudeksi työvälineeksi muiden teemaryhmien rinnalle. Tavoitteena on Ihmisten maaseutu – tahdon maaseutupoli-

tiikka -ohjelman (kolmas valtakunnallinen kokonaisuohjelma) ehdotusten toteutuminen myös kulttuurin osalta.

Kulttuuriteemaryhmä toimii verkostona, joka kerää ja jakaa tietoa, etsii uusia toimintamalleja ja rahoituslähteitä sekä selvittää oman toimintakenttensä kanssa, mitä on jo tehty ja mitä tarvitaan jatkossa. Työtä tehdään neljällä linjalla: 1. kulttuuripolitiikan linja, 2. kulttuuripalvelujen linja, 3. kulttuuriyrittämisen linja

ja 4. kulttuuriympäristön linja.

Kulttuuripolitiikan linjalla etsitään väyliä ja tapoja vaikuttaa päätöksentekoon niin, että kulttuurin merkitys ymmärrettäisiin ja tunnustettaisiin. Se on myös kenttäväen kannanottojen ja kokemusten tuomista päättäjiin tietoon.

Kulttuuripalvelujen linjalla etsitään keinoja maaseudun kulttuuripalvelujen säilyttämiseen ja taiteilijoiden työskentelyn edellytysten parantamiseen.

Kulttuuriyrittämisen linjalla keskitetään sekä maaseudun kulttuurialan yrittäjiin ja heidän toimintaedellytystensä parantamiseen että ylipäättään kulttuurin hyödyntämiseen maaseutuelinkeinoissa matkailusta jatkojalostukseen.

Kulttuuriympäristön linjalla tehdään tiivistä yhteistyötä ympäristöministeriön, Museoviraston ja alueellisten viranomaisten kanssa, mutta tuetaan myös niitä toimia, joilla esimerkiksi kulttuuriperinnön opetusta vietään kouluihin.

Kulttuuriteemaryhmä toimii toimijaverkko-mallin mukaisesti. Toimi-

javerkon eli maaseudun kulttuurikentän kanssa käytävät keskustelut tuovat työhön konkreettisen sisällön. Tavoitteena on aktiivinen vuoropuhelu kulttuurin ja taiteen ammattilaisten ja harrastajien kanssa koko Suo-

messä. Ottakaa siis yhteyttä teemaryhmään, jos teillä on kulttuuriin liittyviä kysymyksiä, ehdotuksia, kannanottoja tai hankkeita. Teemaryhmä on sekä ammattilaisten että harrastajien käytössä.

Teemaryhmään kuuluvat vuonna 2002:

Pirkko Liisi Kuhmonen, *puheenjohtaja*, opetusministeriö, pirkko-liisi.kuhmonen@minedu.fi
 Iiris Jurvansuu, Suomen Kylätoiminta ry, iiris.jurvansuu@kylatoiminta.fi
 Kimmo Kainulainen, Oulun yliopiston Kajaanin kehittämiskeskus, kimmo.kainulainen@oulu.fi
 Marjatta Koskinen, maa- ja metsätalousministeriö, marjatta.koskinen@mmm.fi
 Maisa Lovio, Suomen Kuntaliitto, maisa.lovio@kuntaliitto.fi
 Heikki Luoma, Suomen maakuntakirjailijat ry, heikki.luoma@pp2.inet.fi
 Päivi Luostarinen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, paivi.luostarinen@mtk.fi
 Reijo Martikainen, maa- ja metsätalousministeriö, reijo.martikainen@mmm.fi
 Laura Perheentupa, sisäasiainministeriö, laura.perheentupa@sm.intermin.fi
 Minna Perähuhta, ympäristöministeriö, minna.perahuhta@vyh.fi
 Pirkko Rainesalo, opetusministeriö, pirkko.rainesalo@minedu.fi
 Hannu Saha, Kansantaiteen keskus, hannu.saha@kaustinen.fi
 Paula Yliselä, Maaseudun Sivistysliitto, paula.ylisela@mssl.fi
 Merja Isotalo, *toiminnanjohtaja*, isotalo@sci.fi

Laura Perheentupa

Jatkoa sivulta 7

siihen, että suu- ja sorkkautatiepeidemia on estänyt tarkastusveloitteen toteuttamisen.

Uuden ohjelmakauden osalta ongelmat liittyvät hallinnointiin, maksatushakemuksiin ja seurantaan. Näissä asioissa on erittäin suurta vaihtelua jäsenmaiden välillä, minkä osoittavat myös komission tekemät ennaltaehkäisevät tarkastuskäynnit jäsenmaissa. Suomella ei toistaiseksi ole ollut ongelmia, vaikka toisinaan tuntuu että jotkut asiat ovat liiankin tarkasti säädelyjä. Komission sisälläkin löytyy erilaista tulkintaa rahastojen ja pääosastojen välillä, mikä ei ainakaan helpota ohjelmien toimeenpanoa jäsenmaissa.

Kokous tammikuussa

Tammikuun kokouksessa käsiteltiin hallinnointi- ja seuranta- asioiden lisäksi mm. komission laatimaa luonnosta uudeksi ohjelmaksi edistämään kokemusten vaihtoa pääasiallisesti vanhojen ja uusien Urban-ohjelmien

kesken. Interregin osalta on jo aikaisemmin hyväksytty samantyyppinen Interact-ohjelma.

Keskustelua jatkettiin myös ohjelmakauden yli jatkuvien tuettujen lainojen osarahoituksesta. Suomessa on pidetty tärkeänä, että korkotukilainoja voidaan käyttää rakennerrahasto-ohjelmissa. Ongelmana on se, että korkotukilainat yleensä ulottuvat ohjelmakauden yli, mikä on ohjelmien sulkemissääntöjen kanssa ristiriidassa. Komissio on laatinut muistion, jossa esitetään ratkaisumalleja tähän ns. ”häntäongelmaan”.

Kokouksessa keskusteltiin myös Tilintarkastustuomioistuimen vuoden 2000 raportista. Tilintarkastajat ovat kiinnittäneet huomiota siihen, että virheiden osuus on suuri eikä se ole pienentynyt vaan ollut samalla tasolla viime vuodet. Myös epäselvyyksien aste on korkea ja niistä raportointi on satunnaista joissakin jäsenmaissa. Rahoituksen vajaa käyttö on iso ongelma. Viime vuonna se oli 10 miljardin euron luokkaa

ja kasvamassa. Komissiossa on tämän johdosta valmisteltavana kirje, jossa tarkennetaan ohjelmaennusteiden laadintaa.

Leif Ehrsten

Kevään odotuksia

Toivottaa:
Alue-Integraattorin toimitus

MUUT ASIAT

Linkkilista paikallisten kestävän kehityksen hankkeiden rahoitusmahdollisuuksista

Ympäristöministeriön kotisivuille on avattu linkkilista ministeriöiden rahoitusmahdollisuuksista paikallisille kestävän kehityksen hankkeille. Tärkeimpiä rahoittajia ovat eri ministeriöt, mutta esimerkiksi myös alueellisilla ympäristökeskuksilla, TE-keskuksilla ja maakuntien liitoilla on rahoituskanavia. Muista paikallisista kestävän kehityksen hankkeita tukevis-

ta rahoittajista listaan on otettu EU:n eri ohjelmat. Näillä sivuilla esiteltujen tahojen lisäksi rahoitusta paikallisiin kestävän kehityksen hankkeisiin voi hakea myös erilaisilta järjestöiltä ja säätiöiltä.

Jatkuvasti täydennettävän linkkilistan tavoite on parantaa asiakaspalvelua ja tukea paikallistason kestävän kehityksen toimintaa. Linkkilistan on

koonnut Suomen kestävän kehityksen toimikunnan alainen "Paikallinen kestävä kehitys" -jaosto.

Linkkilista löytyy ympäristöministeriön kotisivuilta osoitteesta:

<http://www.vyh.fi/poltavo/keke/rahoitus.html>

Lisätietoja:

■ ylitarkastaja Outi Väkevä
ympäristöministeriö
puhelin (09) 1991 9498
sähköposti outi.vakeva@vyh.fi

Rakennerahastot alueiden innovaatiotoiminnan katalyyttina

VTT Teknologian tutkimuksen ryhmä on selvittänyt EU:n rakennerahasto-ohjelmien roolia alueiden innovaatiotoiminnassa ja innovaatiopolitiikassa. Tulokset perustuvat ohjelmakaudella 1995–1999 rakennetuilla osarahoitetuista teknologiahankkeista koottuun rekisteriin, hanketoteuttajille suunnattuun kyselyyn ja ohjelmia hallinnoivien viranomaisien haastatteluihin.

Teknologiahankkeilla moninaisia tavoitteita

Rakennetukea saaneilla innovaatiohankkeilla on useita tavoitteita, jotka liittyvät paitsi uusien tai parannettujen tuotteiden sekä tuotantoprosessien kehittämiseen myös liiketoimintaan, yritys yhteistyöhön ja henkilöstön osaamisen vahvistamiseen.

Rakennetukea saaneiden teknologiahankkeiden painopiste oli Suomessa ensimmäisellä ohjelmakaudella etenkin pk-yritysten uusien tuotteiden kehittämisessä ja tuoteparannuksissa. Toisaalta ohjelmilla kohotettiin teknologiatoiminnan kannalta tärkeän alueellisen osaamisinfrastruktuurin tasoa. Infrastruktuuria on vahvistettu muun muassa laitehankinnoilla ja tukemalla tiedepuistojen kaltaisia osaamiskeskittymiä.

Tuet hillinneet alueiden välisten erojen kasvua

Rakennerahasto-ohjelmien lähtökohden mukaisesti tukea saaneita teknologiahankkeita on toteutettu heikommien kehittyneillä ja rakenteellisista ongelmista kärsivillä alueilla. Näille alueille on Suomessa tyypillisesti suuntautunut vain pieni osa kansallisista teknologiatuista. Tästä näkökulmasta rakennetuet siis ovat lisänneet alueellista koheesiota.

Maakuntien sisällä erot ovat kuitenkin suuria. Rakennetukea saaneet teknologiahankkeet ovat keskittyneet maakuntakeskuksiin. Sinänsä tämän tyyppisen kehittämistoiminnan keskittyminen alueiden keskuksiin on linjassa kansallisten linjausten kanssa. Aluepolitiikassa painotetaan aluekeskusten roolia koko alueen kehittymistä edistävinä vetureina. Maantieteellinen keskittyminen on myös tutkimus- ja tuotekehitystoiminnalle ominainen piirre. Kaikilla alueilla ei ole samanlaisia edellytyksiä, esimerkiksi osaajia sekä välineitä ja laitteita, teknologian kehittämistoimintaan.

Ohjelmilla merkittäviä lisäarvoaikutuksia alueiden innovaatiotoimintaan

Tulosten mukaan rakennerahasto-

ohjelmilla on ollut merkittäviä vaikutuksia innovaatiotoiminnalle alueilla. Rakennetuet ovat parantaneet kehityshankkeiden laatua ja vaikuttaneet niiden toteuttamiseen, esimerkiksi verkottumista lisäävästi. Vaikutusten pysyvyyteen, erityisesti yhteistyöhön tutkimuslaitosten, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa, hanketoteuttajat kuitenkin suhtautuivat varsin epäilevästi. Etenkin yrityksissä epäiltiin, etteivät hankkeet johda pysyvämpään yhteistyöhön. Pysyvimmiksi arvioitiin ne vaikutukset, joita rakennetuetuilla hankkeilla oli henkilöstön osaamistasoon.

Rakennerahasto-ohjelmien lisäarvoaikutukset eivät rajaudu ainoastaan yksittäisten hanketoteuttajien saamiin hyötyihin. Laajemmat yhteiskunnalliset vaikutukset ovat vaikeammin mitattavissa, mutta silti huomion arvoisia. Rakennetuet ovat mahdollistaneet uudet alueelliset avaukset. Myös alueelliset innovaatioympäristöt ja osaamis pohja ovat vahvistuneet, mikä ainakin osittain voidaan katsoa ohjelmien ansioksi. Tuilla on ollut lisäksi vaikeammin konkretisoitavissa olevia vaikutuksia, jotka liittyvät alueen parantuneeseen imagoon ja ilmaperiin.

Viranomaisyhteistyö ja strateginen ajattelu lisääntyneet ohjelmien toimeenpanon seurauksena

Ohjelmien vaikutukset ulottuvat suomalaiseseen innovaatiopolitiikkaan saakka. Selkeimmin tämä näkyy alue-tason toimijakentässä ja toimintata-voissa. Ohjelmien myötä innovaatio- ja teknologiapolitiikkaan, sen sisältö- ja tavoitteiden muotoiluun, on tullut mukaan toimijoita, joilla aiem- min ei ollut vastaavaa asemaa tällä politiikkasektorilla. Uusia toimijoita ovat esimerkiksi maakunnan liitot ja TE-keskukset.

Oma kysymyksensä on missä mää- rin kumppanuussuhteiden luomiseen ja ylläpitämiseen käytetyt resurssit vastaavat yhteistyöstä saatavia hyö- tyjä. On myös epäselvää, missä mää- rin ja millaisella panoksella uudet toi- mijat, esimerkiksi maakunnan liitot, ovat mukana teknologiapolitiikan sis- ältöjä ja tavoitteita pohtivissa stra- tegiakeskusteluissa.

Rakennerahasto alueiden kehittä- misen keinoja ja tulevaisuutta on ryh- dytty pohtimaan aiempaa perin poh- jaisemmin, koska ohjelmat ovat edel- lyttäneet linjavalintojen tekemistä ja painopistealueiden määrittelyä. Strategiaprosessien myötä myös tie- toisuus t&k- ja innovaatiotoiminnan

painoarvosta alueellisena kilpailuky- kyä vahvistavana tekijänä on lisään- tynyt.

Ongelmana ohjelmien raskas byrokratia ja vähäinen innovaatiotoiminnan asiantuntemus

Alueellisten innovaatiopolitiikoiden kehittymiselle ja vahvistumiselle ra- kengerahasto-ohjelmien kautta on kuitenkin monia esteitä. Yksi este on ohjelmien monimutkainen ja sekava hallinnointi- ja päätöksentekojärjes- telmä. Ohjelmien toimeenpanossa on mukana lukuisia toimijoita, joiden vä- linen tehtäväjako ei aina ole selvä. Hallinnon sisäiset sektorirajat ovat edelleen vahvoja, mikä näyttää hei- kentävän toimenpiteiden yhteenso- vittamista strategiaprosessissa.

Alueellisten innovaatiostrategioi- den laatimista vaikeuttaa myös se, ett- eivät teknologiatoimintaa koskevat linjaukset ole välttämättä erityisen jä- sentyneitä. Keskustelu siitä, mikä rooli t&k- ja innovaatiotoiminnalla on alueen kehittämisessä, jää helposti yleiseksi pohdiskeluksi, jolla ei ole selvää kytköstä tukimarkkojen jaka- miseen tai toiminnan strategiseen suuntaamiseen. Keskustelun epä- määräisyys ja hajanaisuus johtuu osaltaan siitä, ettei kaikilla alueellisilla

toimijoilla ole teknologian kehittämi- seen liittyvää asiantuntemusta tai edes käsitystä siitä, mitä sisältöjä ja tavoitteita tällä toiminnalla on.

Pysyvämpiä vaikutuksia

Suomen saamien rakennetukien mää- rä tulee jatkossa mitä todennäköi- semmin vähenemään nykyisestä. Tu- levaisuuden kannalta tärkeää onkin se, missä määrin rakennetuilla pys- tytään saamaan aikaan prosesseja, toimintamalleja ja vaikutuksia, jotka jäävät elämään ja tulevat osaksi nor- maalitoimintaa.

Tutkimuksen mukaan ainakin osa ohjelmien yhteistyöhön ja osaamis- tasoon kohdistuneista vaikutuksista jää pysyviksi. Rakennerahastoista myönnettävillä teknologiatuilla on onnistuttu kasvattamaan inhimillistä ja sosiaalista pääomaa – osaamista ja yhteistyötä – ja näiden uskotaan jää- vän pysyviksi vaikutuksiksi. Kullakin alueella on omista lähtökohdista mie- tittävä, kuinka kohdentaa rakennetu- et niin, että niillä olisi myönteisiä vai- kutuksia myös pidemmällä aikavälillä.

*Juha Oksanen, VTT
Teknologian tutkimuksen ryhmä
juha.oksanen@vtt.fi*

SVENSK RESUMÉ

■ Regionalpolitikens förändras

Ett förslag till ny regionalutvecklingslag lämnade in åt minister Korhonen 12.2.2002. Stora förändringar i regionalutvecklingens förvaltning, förfaranden och innehåll står att vänta, och därmed även en livlig diskussion. Både hemma och utomlands följer man med intresse Finlands väg mot en bred utvecklingspolitik med regional vinkling, där strukturuomvandlingen bemöts med program syftande till att främja samverkan mellan relevanta aktörer, snarare än med direkta stöd. Särskilt intresserade är de andra nordiska länderna, som också förnyar sin regionalpolitik som bäst. Den finländska reformen ses som ett spännande försök att förnya regionalpolitikens former och innehåll. I anslutning till reformen har inrikesministeriets ledning beslutat att ompositionera regionalpolitikens inom statsförvaltningen och ministeriet; därför slås lejonparten av den nuvarande förvaltningsavdelningen fr.o.m. 1.6.2002 samman med avdelningen för regional utveckling.

Veijo Kavonius

■ Hälsningar från Bryssel

Det händer igen inom regional- och strukturpolitikens. Utvidgningsförhandlingarna är på slutrakan fast de svåraste frågorna ännu är öppna, och den nya strukturfondsperioden 2007–2013 är under beredning. Kohesionsrapportens tilläggsdel samt EUROSTAT:s uppgifter om unionens och de ansökande ländernas BNP-data har offentliggjorts och pekar på en förskjutning av den regionalpolitiska tyngdpunkten inom EU/25 från syd till öst. Detta innebär inte att Sydeuropa eller Finland skulle bli utan strukturfondsfinansiering. Men Finlands regionala balans har förändrats kraftigt under de senaste åren, vi har ett stort behov av regionalpolitik både på nationell och EU-nivå, och bör säkra våra regionala intressen i den kommande strukturfondsreformen. Därför måste vi nu satsa på att jobba fram en lämplig modell.

Paavo Pirttimäki

■ Övervakningskommittéerna för Östra och Norra Finlands mål 1-program möttes

Mål 1-programmens övervakningskommittéer samlades för fjärde gången 11–12.12.2001 i Rovaniemi. Man granskade programmets framskridande, fattade beslut om fördelningen av tekniskt stöd för år 2002, samt diskuterade målsättningarna och principerna för mellanutvärderingen av de program som startar under 2002. Det konstaterades att programmets genomförande i det stora hela fortgår som planerat och att intresset för dem är betydande. Kommittéernas nästa möte blir 11–13.6.2002 i Kuopio.

Pirkko Silvola

■ Erfarenheter av mål 1- och 2-programmens första årsmöte

Mål 1- och 2-programmens första årsmöte hölls 23.11.2001 i Bryssel, i DG Regios mötesutrymmen. Mötet antog formen av ett diskussionstillfälle och ett forum för utbyte av information, där man tillsammans sökte sätt att förbättra och effektivisera programmets genomförande. Bl.a. diskuterades kommissionens nya rådgivande roll i övervakningskommittéerna, mötenas allmänna gång, samt förändringar i programmets externa omgivning. Kommissionsrepresentanterna intresserade sig särskilt för uppföljningen av programmets resultat. Kommissarie **Barniers** Finlandsbesök inkommande sommar samt observationer från kommissionens två systemgranskningar i Finland togs också upp.

Pirkko Silvola

■ Om programmets slututvärdering och information

DG Regio har inlett slututvärderingen av mål 1-, 2- och 6-programmen för perioden 1994–1999. Utvärderingarna görs målvis inom hela EU. I Finland gäller det de under 1995–1999 genomförda mål 2- och 6-programmen. Utvärderingarna syftar till att reda ut programmets verkningar, funktionsduglighet och effektivitet samt identifiera det mervärde de skapat på EU-nivå.

EU-programmens kommunikationsgrupp har gjort upp kommunikationsanvisningar för dem som genomför projekt. De finns tillgängliga på www.intermin.fi/alue/eu/tukimateriaali.html och är färdiga för användning som bilaga till projektbeslut.

Marja Taskinen

■ Finlands alla Interreg III-program godkända – deras genomförande redan påbörjat

Kommissionen lyckades som utlovat godkänna största delen av totalt 70 Interreg III-program före utgången av år 2001. Alla program där Finland är med fick grönt ljus, och med undantag för Interreg III C Nordlig zon (North Zone), som kommissionen godkände 31.12.2001, har deras övervakningskommittéer redan hållit sina första möten då de bl.a. godkänt de justerade programkomplementen och

fattat sina första projektbeslut. Mer information om programmen finns att få på deras respektive hemsidor.

Harry Ekestam & Ulla Blomberg

■ ”Nätverksåtgärder” inom Interreg

I riktlinjerna för Interreg III har upp till 47 miljoner euro öronmärkts för nätverksåtgärder som främjar utbyte av erfarenheter och goda förfaringsätt. Det indexerade beloppet, som uppgår till 50 miljoner euro, har fördelats enligt följande: 6 miljoner för ESPON-forskningsprogrammet, som betjänar det europeiska regionalplanerings- och -utvecklingsamarbetet; 29 miljoner för Interact-programmet som stöder koordination och erfarenhetsutbyte mellan Interreg-programmen; samt 15 miljoner i tilläggsfinansiering (för gränsområden) för Interreg IIIC.

Harry Ekestam

■ Kommissionen godkände Finlands Urban II-gemenskapsinitiativprogram

3.12.2001 godkände kommissionen Finlands Urban II-gemenskapsinitiativprogram. Programmet, som ska genomföras i huvudstadsregionens östra delar, täcker ett område med sammanlagt 45 000 invånare – 30 000 i Helsingfors och 15 000 i Vanda. Målet är att förbättra områdets livskraft och balansera huvudstadsregionens utveckling. Med ett mångsidigt projekturval och en jordnära approach hoppas man främja ökat deltagande i och kompanjonskap kring områdets utveckling. Programmet ska genomföras enligt principen att verkställandet huvudsakligen sker lokalt. Dess första ansökningsrunda resulterade i hela 71 ansökningar.

Ulla Blomberg & Mika Honkanen

■ LEADER+-programmet fortskrider

Genomförandet av Finlands LEADER+-program för landsbygdsutveckling genom lokalt verksamma grupper, godkänt av kommissionen 22.3.2001 som det första i Europa, har kommit rätt bra igång. 19.4.2001 utsågs 25 lokalt verksamma grupper, och i slutet av året hade totalt 288 projekt beviljats finansiering. Jord- och skogsbruksministeriet samt TE-centralerna har ordnat utbildningstillfällen för grupperna, som i sin tur informerat och utbildat dem som genomför enskilda projekt. Under 2002 förväntas programmet komma igång på allvar i Finland. Detta innefattar bl.a. påbörjandet av gemensamma projekt med lokalt verksamma grupper i andra EU-länder.

Leena Anttila

■ Kommittén för regional utveckling och omställning (ERUF) höll möte

Kommittén hörs eller fungerar som rådgivande organ i ärenden som gäller fonden för regional utveckling. Den

behandlar ärenden i anslutning till förvaltning och verkställande av mål 1 och 2 samt INTERREG och URBAN. Kommittén jobbar nu med den förra programperiodens avslutning – ett precisionsarbete där kommissionen ställer höga krav – och med frågor kring genomförandet av den nya perioden, närmast förvaltning, utanordningsansökningar och uppföljning. I dessa hänseenden finns det både stora skillnader mellan medlemsländerna och varierande tolkningar inom kommissionen. Vidare behandlade mötet Revisionsdomstolens rapport för år 2000, där betydande problem påtalas.

Leif Ehrsten

■ Framgångsrik avslutning på Finlands period som NÄRP-ordförande

Det sista NÄRP-mötet under Finlands ordförandeskapsperiod hölls i Uleåborg 3.12.2001. Mötets huvudtema var budgeten för år 2002, som godkändes. Samtidigt hölls ett litet seminarium på temat IT och regional utveckling. Det möte för regionalpolitikministrarna som planerats för följande dag måste dock annulleras då flera ministrar var förhindrade att närvara. Före årets slut vidtogs åtgärder beträffande följande under Finlands ordförandeskapsperiod tagna initiativ: NÄRPs EU-arbetsgrupp möttes 29.10.2001, övervakningsgruppen för det skotsk-nordiska samarbetet inledde sitt arbete 26.11.2001, och projektet "Regionalpolitisk smedja" höll sitt första egentliga arbetsmöte 29–30.11.2001.

Harry Ekestam

■ Partnerskap, regional utveckling och institutionell förändring i de nordiska länderna

Regional utveckling bygger allt oftare på partnerskap mellan aktörer. Betydelsen av partnerskap som en metod för regional utveckling har ökat i alla nordiska länder, men finns det nationella skillnader? Inom forskningsprojektet "Partnership Response and Institutional Change" har man undersökt strategiska regionalutvecklingspartnerskap i Sverige, Norge, Danmark och Finland. Till slutsatserna hör att det finns märkbara nationella skillnader. I Finland spelar t.ex. strukturfonderna samt kommuner och kommunförbund en viktig roll. Projektets slutrapport utges under våren på engelska av Nordregio (www.nordregio.se/publications) och på finska av Chydenius-Institutet (www.chydenius.fi/julkaisut/ChyNetti).

Seija Virkkala

■ Regional gradering av arbetsgivarnas socialskyddsavgift: Sveriges och Norges "modeller"

Då man i Finland diskuterat möjligheten att tillämpa den norska "modellen" för regional gradering av arbetsgivarnas socialskyddsavgift, åkte en grupp från inrikesministeriet i december till Oslo för att bekanta sig med denna. Eftersom

även Sverige använder sig av sänkta socialskyddsavgifter, besökte gruppen samtidigt även Stockholm. Resan anknöt till den undersökning om alternativa modeller för regional gradering av socialskyddsavgifter som en av minister **Korhonen** tillsatt arbetsgrupp utfört under hösten. Arbetsgruppens mellanrapport från 21.12.2001 finns på www.intermin.fi/sm/kunnat/pohjoislappi.pdf.

Risto Tienari, Minna-Liisa Rinne, Mika Honkanen

■ OECD:s landsbygdsarbetsgrupp samlades 21.1.2002

Mötet inleddes med konstaterandet att den ekonomiska situationen förvärrats, vilket innebär en sekretariatplats mindre samt färre kommittéer. Arbetsgruppens mandatperiod har förlängts med tre år, till slutet av 2004. Vidare diskuterade man arbetsgruppens arbetsprogram och mötesfrekvens, samt policyrekommendationer baserade på slutsatserna från tidigare seminarier och undersökningar.

Leif Ehrsten

■ Förslag till ny regionalutvecklingslag klart

Arbetsgruppen som berett en reform av regionalutvecklingslagstiftningen inkom 2.2.2002 med sitt förslag till regionalutvecklingslag. Arbetsgruppens betänkande finns tillgängligt på www.intermin.fi/suom/aojulk.html samt i pappersform från avdelningen för regional utveckling. Det nya förslagens bärande idé är att de olika förvaltningsgrenarnas verksamhet inte endast skall formas av ministeriernas nuvarande uppgifter, utan också av regionalpolitiska hänsyn: man vill skapa ett system där förvaltningens verksamhet beaktar regionala behov samt ge utrymme för en regionalt differentierad regionalpolitik, syftande till att skapa konkurrenskraftiga regioner. Målet är att regeringens lagförslag ska tillställas riksdagen under denna vår, då den nya lagen kunde träda i kraft från början av år 2003.

■ Programmet för regioncentra samt stadspolitik

Programmet för regioncentra håller nu på att genomföras i 34 regioner. Inrikesministeriet följer upp programmålsättningarnas praktiska förverkligande bl.a. med hjälp av programmens verksamhetsplaner och budgeter för år 2002. Dessa visar att det finns stora skillnader mellan programregionerna, och att de verksamhetsmodeller och regionala strategier som betonats i programmet – och utgör en av dess centrala utvärderingsgrunder – spelar en relativt begränsad roll i många av dem. Man bör dock minnas att det inte är länge sedan programarbetet inleddes.

Vid sidan av programmet för regioncentra har man även satsat på dryftandet av stadspolitiska frågeställningar kopplade till de finländska storstäderna. Den av statsrådet tillsatta samarbetsgruppen för regioncenter- och stadspolitik tillsatte i december 2001 en storstadspolitisk temagrupp för att bereda ett mål- och åtgärdsprogram om storstädernas

problem och utvecklingsmöjligheter.

Det årliga nationella stadsforumet ordnas 19–20.3.2002 i Uleåborg.

■ **Projektet Arbetskraft 2020 utvärderar regionernas framtid**

I mellanrapporten för projektet Arbetskraft 2020 uppskattas full sysselsättning vara möjlig att uppnå under innevarande decennium, under förutsättning av en ekonomisk tillväxt på minst 2–3 % per år. Då samverkar ekonomisk tillväxt och minskande arbetskraft till att förbättra sysselsättningsläget. Ändå står många regioner, särskilt sådana med fortsatt hög utflyttning, inför problem. Arbetskraft 2020 innefattar brett upplagda analyser av ekonomins, befolkningens och sysselsättningens utveckling i Finland samt en uppsättning alternativa prognoser. Projektets slutrapport utkommer i slutet av år 2002.

Ilkka Mella

■ **Starka och svaga sektorer i de regionala branschstrukturerna**

I sin undersökning ”Alueellinen toimialarakenneanalyysi” utreder forskare **Kimmo Niiranen** den regionalekonomiska utvecklingen i 51 områden åren 1995–1999. Syftet är att analysera de regionala branschstrukturernas styrkor och svagheter inom produktion, sysselsättning, löntagarersättning samt produktivitet. Undersökningen kompletterar den bild som tidigare utredningar gett av regional konkurrenskraft, effektivitet och livskraft, och visar tydligt den differentiering som skett i regionernas utveckling. Bilden är dock mångfacetterad: även svaga regioner kan besitta styrkor.

Ilkka Mella

■ **Nationella målsättningar styr regionplaneringen**

Den nya markanvändnings- och bygglagen som trädde i kraft i början av år 2000 gav regionplanerarna ett nytt styrverktyg i form av de nationella målsättningarna för regionplaneringen. Målsättningarna, som trädde i kraft 26.11.2000 och bör beaktas i alla planer som godkänns efter 1.1.2002, drar upp långtgående planeringsriktlinjer för frågor av nationell betydelse. Målsättningarna främjar de allmänna målsättningarna för markanvändnings- och bygglagen, d.v.s. att skapa en bra livsmiljö och stöda en hållbar utveckling. Beslutets verkställande främjas, styrs och uppföljs av miljöministeriet.

Timo Turunen

■ **Det nationella skärgårdsprogrammet bidrar med nya tankar till utvecklingen av våra vattenområden**

På uppdrag av regeringen har Skärgårdsdelegationen påbörjat uppgörandet av ett nationellt skärgårdsprogram.

Målet är att finna nya sätt att utnyttja sjöar, hav, öar och strandlinjer i syfte att stöda landsbygdens regionala utveckling i skärgården, vid kusten och i våra insjöområden. I anslutning till programarbetet ordnas ett stort seminarium i Helsingfors 4.4.2002. Som bäst utförs även enkäter riktade till olika intressegrupper. Programarbetet handhas av Skärgårdsdelegationen och deadline är 31.10.2002. Programmets projektplan finns på www.intermin.fi/alue/kansallinen/prosuunnitelma.pdf.

Jorma Leppänen

■ **Landsbygdspolitiska samarbetsgruppens kulturtemagrupp**

Landsbygdspolitiska samarbetsgruppens kulturtemagrupp grundades förra hösten som komplement till samarbetsgruppens övriga temagrupper. Den fungerar som ett nätverk som samlar in och distribuerar information, söker nya verksamhetsmodeller och finansieringskällor, samt pejar sina intressenters behov ute på fältet. Målet är en aktiv dialog mellan kultur- och konstproffs och -amatörer över hela Finland.

Laura Perheentupa

■ **Strukturfonderna katalysator för regional innovationsverksamhet**

Statens tekniska forskningscentral VTT har utrett vilken roll EU:s strukturfondsprogram spelat i den regionala innovationsverksamheten och -politiken. Resultaten baserar sig på ett register över teknologiprojekt som delfinansierats under programperioden 1995-1999, en enkät riktad till projektansvariga, samt intervjuer med myndigheterna som förvaltat programmen. Utredningen visar bl.a. att strukturfondsprogrammen bidragit till att utjämna regionala skillnader – som dock fortfarande är betydande – samt att programmen tillfört ett beaktansvärt mervärde till regionernas innovationsverksamhet. Det är dock delvis oklart hur bestående dessa verkningar är.

Juha Oksanen

■ **Länklista om möjligheter till finansiering för lokala projekt kring hållbar utveckling**

Miljöministeriets hemsidor innehåller nu en lista över länkar till finansieringsmöjligheter för lokala projekt kring hållbar utveckling. Ministerierna är de viktigaste finansiärerna, men även de regionala miljöcentralerna, TE-centralerna, landskapens förbund och olika EU-program finns med. Listan finns på www.vyh.fi/poltavo/keke/rahoitus.html.

Outi Väkevä

TILL NORDISKA MINISTERRÅDETS REGIONALA SAMARBETE SÖKES

PROJEKTLEDARE

på hel eller deltid (minimum 70 %) för perioden 2002–2003 (med möjlighet till förlängning 2004) för att bygga upp ett gränsregionalt nätverk i Baltikum med omnejd. Projektet genomförs i nära samarbete med Nordiska ministerrådets informationskontor i närområdet.

Nordiska ministerrådet har sedan 70-talet stöttat nordiska gränsregioner, varav flertalet är kopplade till EUs Interreg-program. Under årens lopp har det etablerats ett nätverk för erfarenhetsutbyte. Som ett led i Nordiska ministerrådets närområdessatsning byggs nu ett nätverk upp där ett centralt syfte är att förbereda kandidatländer och randstaternas gränsregioner inför ett utvidgat EU. Mer information om nordiskt gränsregionalt samarbete finns på www.norden.org/reg.

Projektledaren som skall vara utstationerad i Baltikum (företrädesvis Litauen) förutsättes ha:

- *Akademiska meriter*
- *Erfarenhet av nordiskt gränsregionalt samarbete och projektledning*
- *Flytande tal- och skrivkunskaper i ett av de skandinaviska språken*
- *Engelska som arbetspråk*
- *Möjlighet att i perioder tillbringa mycket tid till resor i området*

Kunskaper i ryska är en merit.

Projektledaren kan antingen utföra arbetet inom ramen för ett konsultavtal, genom en nationell institution eller en regional organisation. Tjänsterna köps då av institutionen/organisationen.

Ansökan, CV, möjligt startdatum och ekonomisk ersättning för perioden 2002–2003 sändes till Nordiska ministerrådet, attention **Kerstin Dahlman**, Store Strandstræde 18, 1255 København K, (kd@nmr.dk) senast den 2 april.

Uppllysningar lämnas av regionalrådgivare **Hans Nyström** (hn@nmr.dk) + 45 33 96 03 51 eller chefen vid NMRs informationskontor i Vilnius **Knut Hjorth-Johansen** (knut@nmr.it) +370 5 212 22 11.

Alue-Integraattorin internet-osoite: <http://www.intermin.fi/alue/alueintegraattori/index.html>

TOIMITUS

Julkaisija: Sisäasiainministeriön aluekehitysosasto • **Toimituskunta:** Tiedotustiimi • **Vastaava toimittaja:** Tiina Ranta-Lassila, puh. (09) 160 88962, fax (09) 160 88957, e-mail: tiina.ranta-lassila@sm.intermin.fi • **Svensk resumé:** Wilhelm Barner-Rasmussen • **Taitto:** Tuula Kostia • **Tilaukset:** Raili Markoff, puh. (09) 160 4532, fax (09) 160 4655, Sisäasiainministeriö, PL 26, 00023 VALTIONEUVOSTO, julkaisu on maksuton • **Monistus:** Sisäasiainministeriön monistamo